

KAIP MINĖSIME ŠIUOLAIKIŠKOS LIETUVOS RESPUBLIKOS 100-METĮ?

Arteja diena, kurią prieš šimtmetį Lietuva tapo šiuolaikiška Respublika. Tokia mūsų valstybė yra ir šiandien. Jos būtina sąlyga – demokratinuose rinkimuose išrinkta piliečių atstovybė – modernus parlamentas. Jį pirmą kartą išrinkome 1920 m.

Gegužės 15-oji – pirmoji Steigiamojo Seimo posėdžio diena – žymi mūsų modernios valstybės pradžią. Šiuo metu visame pasaulyje susiklosčiusi situacija privertė koreguoti planus – šią dieną teks minėti kitaip, nei buvo rengiamasi.

„Žinoma, apmaudu, kad šios, neabejotinai visai šaliai reikšmingos datos, negalėsime paminėti pakviesdami mūsų piliečius bei svečius švęsti kartu, dalyvauti specialiuose renginiuose, konferencijose ar ekskursijose. Tačiau dabar svarbiausia yra visų sveikata ir saugumas, tad prisitaikome prie situacijos“, – sako Seimo Pirmininkas Viktoras Prancietis.

Šiuo metu numatyta, kad Steigiamojo Seimo susirinkimo išvakarėse, gegužės 14 d. Seimo rytiniame posėdyje, dalyvaujant tik Seimo nariams, sveikinimo kalbą tars Seimo Pirmininkas Viktoras Prancietis ir pranešimą skaitys Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 30-mečio, Steigiamojo Seimo ir Lietuvos Respublikos 100-mečio minėjimo renginių darbo grupės, Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisijos pirmininkas, istorikas prof. Arūnas Gumuliauskas.

Esant galimybei ir laikantis visų saugumo reikalavimų, gegužės 15 d. Lietuvos kariuomenės Garbės sargybos kuopos kariai pakels Lietuvos valstybės vėliavas Nepriklausomybės aikštėje, Vilniuje. Ryte numatytos Šv. Mišios Kauno arkikatedroje bazilikoje.

„Taip pat planuojama pasodinti ąžuolą Vilniuje prie Seimo rūmų ir ąžuolą Kaune, Pelėdų kalne, ant kurio prieš 100 metų Steigiamojo Seimo atidarymo dieną buvo pasodinta ąžuolų, taip pratęsiant tradiciją. Dėl kitų renginių, numatytų rugsėjo–gruodžio mėnesiais, Darbo grupė sprendimą dėl datos ir vietos numato priimti rugsėjį, atsižvelgdama į renginių organizatorių pasiūlymus bei galimybes“, – komentuoja minėjimo programos rengimo grupei vadovavęs Seimo narys prof. Arūnas Gumuliauskas.

Seime numatyta tarptautinė konferencija „Parlamentarizmo raida: Rytų ir Vidurio Europos 100-mečio sėkmės, nesėkmės, iššūkiai“ perkeliama į 2021 m.

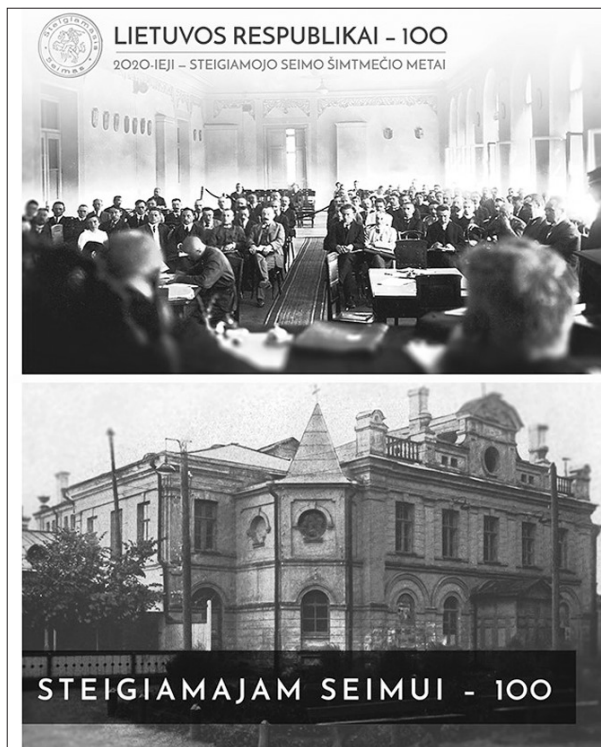
Steigiamojo Seimo šimtmečio proga Seimo kanceliarija sukūrė 20-ies istorinių kadru atvirukų ciklą. Šiomet savo veiklos šimtmetį mini ir pati Seimo kanceliarija.

Kuo reikšmingas Steigiamasis Seimas?

Steigiamojo Seimo nariai buvo išrinkti 1920-ųjų balandžio 14–16 dienomis – pirmuose visuotiniuose demokratinuose rinkimuose Lietuvos istorijoje. Tuomet užfiksuotas rekordinis rinkėjų aktyvumas – rinkimuose dalyvavo 90 proc. visų rinkimų teisę turėjusių piliečių.

1920 m. gegužės 15 d. susirinkęs Steigiamasis Seimas paskelbė Lietuvos valstybės nepriklausomybę ir visų Lietuvos piliečių vardu įtvirtino 1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Nepriklausomybės Aktą, paskelbdamas Lietuvą demokratiškai Respublika.

„Šis Seimas tapo demokratinio parlamento pavyzdžiu ne tik Lietuvoje, bet ir kitose Europos šalyse. Steigiamasis Seimas įtvirtino vakarietiškos

demokratinės, parlamentinės valstybės principus, tikėjimo, sąžinės ir žodžio laisvę, lyčių ir tautų lygybę pagal įstatymą, asmens neliečiamumą ir jo privačios sąžinės ir žodžio laisvę. Taip pat priėmė pirmąją nuolatinę valstybės Konstituciją, žemės reformos įstatymą, įvedė litą, paskelbė Nepriklausomybės deklaraciją. Per pustrėčių metų Lietuvą de jure pripažino šešiolika valstybių“, – tik kelis Steigiamojo Seimo pasiektus rezultatus vardija Seimo narys prof. Arūnas Gumuliauskas.

Tuomet Steigiamąjį Seimą sudarė 112 narių. 59 vietos teko Lietuvos krikščionių demokratų blokui, 29 – Valstiečių liaudininkų blokui, 14 – Lietuvos socialdemokratų partijai, 6 – Žydų demokratiniams susivienijimui, 3 – Lenkų centriniams rinkimų komitetui, 1 – Lietuvos vokiečių komitetui. Įdomi detalė, kad net trečdalis išrinktų Seimo narių buvo jaunesni nei trisdešimties metų.

Steigiamasis Seimas išskirtinis dar ir tuo, kad pirmajam

jo posėdžiui pirmininkavo ir jį atidarė vadinamasis „amžiaus prezidiumas“, kurį sudarė moterys. Amžiaus pirmininke tapo Gabrielė Petkevičaitė-Bitė, o amžiaus sekretore – Ona Račiukaitienė-Muraškaitė. Iš viso į Steigiamąjį Seimą buvo išrinktos 5 moterys, o per visą kadenciją dirbo 8.

Mažasis Seimas sprendė opiausius jaunos valstybės klausimus

Steigiamasis Seimas, perėmęs krašto valdymą, iš karto susidūrė su dideliais iššūkiais: dalis Lietuvos teritorijos su sostine Vilniumi buvo okupuota, neaiškus buvo Klaipėdos krašto statusas, Antantės valstybės dar nebuvo pripažinusios Lietuvos valstybės, nebuvo suderintos sienos su kaimyninėmis šalimis, o antrojoje 1920 m. pusėje ypač paastrėjo santykiai su Lenkijos valstybe.

Vykstant atviroms kovoms su Lenkijos kariuomene, baiminantis dėl Lietuvos valstybės išlikimo, Steigiamojo Seimo nariai taip pat stėjo ginti valstybės – kas ginklu, kas organizuodami paramą Lietuvos kariuomenei ar telkdami bendram darbui visuomenę.

Padėtis sparčiai keitėsi, Seimo nariai netrukus ėmė svarstyti Mažojo Seimo įstatymo projektą. Idėja sukurti mažesnę, optimalesnę valdymo institutą buvo pristatyta 1920 m. spalio 20–21 dienomis vykusiuose Seimo seniūnų sueigos, Ministrų Kabineto, Seimo frakcijų ir kai kurių Seimo komisijų atstovų pasitarimuose. Jų metu ir buvo nuspręsta kritiniu valstybei metu sudaryti mažesnę valdymo organą. Netrukus buvo parengtas Mažojo Seimo sudarymo įstatymo projektas.

Tuomet šiai institucijai pa-

vestos pagrindinės Steigiamojo Seimo funkcijos: leisti būtiniausius įstatymus, tvirtinti kreditus vykdomajai valdžiai, prižiūrėti įstatymų vykdymą. Mažojo Seimo nariai buvo renkami partiniu principu, apskritai šis Seimas buvo sudarytas taip, kad atstovautų visoms partijoms, taip pat tautinėms mažumoms.

Šiomis dienomis neužčiomis kuriasi tam tikros istorinės paralelės. Pastarosiomis savaitėmis netyla diskusijos dėl Seimo darbo per visuotinį karantiną. Todėl verta prisiminti, kad lygiai prieš 100 metų tuometis vos užgimusios Lietuvos Respublikos Seimas ir jo nariai sprendė vos ne identiškus klausimus ir problemas, kilusius dėl sudėtingos padėties šalyje. Dabartinių Seimo rūmų kabinetuose, pažymėtuose 11-u numeriu, dirba įvairūs Seimo kanceliarijos darbuotojai ir valstybės tarnautojai. O ar žinojote, kad prieš šimtą metų Seimo rūmų „kabinetas nr. 11“ buvo įgijęs valstybei daug svarbesnę prasmę ir reikšmę? Galiausiai, šiandien, visi kas gali, siuva apsaugines kaukes, o ar žinojote, kad 1920-aisiais Seimo rūmai buvo virtę didele siuvykla?

Daugiau apie Steigiamąjį Seimą galima paskaityti Lietuvos Seimo interneto svetainėje.

Publikacija iliustruota atvirkais iš Seimo kanceliarijos sukurto ciklo, skirto Gegužės 15-osios šimtmečiui. Juose panaudoti istoriniai kadrai iš Lietuvos centrinio valstybės archyvo, Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos, Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Seimo kanceliarijos darbuotojų asmeninių archyvų. **LRS**

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Lietuvos vadovai – Prezidentas Gitanas Nausėda, premjeras Saulius Skvernelis ir Seimo Pirmininkas Viktoras Pranckietis gegužės 3 d. pasveikino visas Lietuvos mamas Motinos dienos proga.

Prezidentė Dalia Grybauskaitė, Europos Komisijos kvietimu, prisijungė prie plataus masto viešinimo kampanijos, kuria bus skelbiama apie Europos Sąjungos ir partnerių pradedamą pasaulinį lėšų rinkimo maratoną kovai su COVID-19, rašoma pranešime žiniasklaidai. Visos pasaulio šalys ir organizacijos bus raginamos surinkti pradinę 7,5 mlrd. eurų sumą ir sukurti vakcinas, vaistus, testus, naujus gydymo prieš koronavirusą metodus, prieinamus visiems gyventojams. Europos Komisija pakvietė įžymius žmones įrašyti vaizdo žinutes ir taip paskatinti vyriausybes bei verslus prisidėti prie šio tikslo. Kaip praneša Prezidentės biuras, D. Grybauskaitė - vienintelė iš Lietuvos, pakviesta dalyvauti šioje kampanijoje, prie kurios taip pat prisijungė tokie pasaulyje žinomi žmonės, kaip filantropė ir vieno didžiausių pasaulyje privataus fondo įkūrėja Melinda Gates, futbolo treneris Jose Mourinho, teniso žvaigždė Stefanos Tsitsipas ir kiti.

Dėl karantino Lietuvos apeliacinis teismas dar kartą nukėlė Sausio 13-osios bylos nagrinėjimo pradžią. Kovo 26-ąją turėjęs prasidėti bylos nagrinėjimas dėl koronaviruso grėsmės iš pradžių buvo nukeltas į gegužės 6-ąją, paskui – į gegužės 27-ąją. „Dėl paskelbto karantino Lietuvos apeliacinis teismas negalės pradėti nagrinėti Sausio 13- osios įvykių bylos numatytą gegužės 6 dieną“, – žiniasklaidai pranešė Apeliacinio teismo atstovė Vilma Budėnienė.

Ateinančius keturis mėnesius, nuo gegužės iki rugpjūčio, Baltijos šalių oro erdvėje patruliuos Ispanijos, Jungtinės Karalystės ir Prancūzijos karinės oro pajėgos. 53-jai NATO oro policijos misijai Baltijos šalyse vadovaus Ispanija.

Vyriausioji rinkimų komisija (VRK) tariasi su sveikatos priežiūros specialistais, kaip rudenį užtikrinti saugius Seimo rinkimus. Pasak komisijos pirmininkės **Lauros Matjošaitytės**, kol kas neplanuojama atidėti spalio 11-ąją numatytų rinkimų. VRK pirmininkė pažymi, kad kol kas lieka daug nežinomųjų – sunku pasakyti, ar bus antroji koronaviruso pandemijos banga, o jei ji bus, ar tai palies tik konkrečias vietas, ar visą šalį.

Darbą baigia iniciatyva „Stiprūs kartu“ - įvairią pagalbą teikę 4 tūkst. savanorių sako kasdien gavę vis mažiau pagalbos prašymų, daugelis jų su žmonėmis, kuriems reikia padėti, bendrauja tiesiogiai, todėl poreikio palaikyti telefono liniją 1827 nebėliko.

„Stiprūs kartu“ savanoriai vyko padėti tiems, kas negalėjo įsigyti maisto, vaistų, prašė išsiųsti siuntinius ar kitokios pagalbos. Taip telefono ragelis per karantino piką kasdien kilo 500 kartų. Tarnauti Dievui, Tėvynei ir artimui - tai skautų šūkis ir vertybės, kurių vedami šios organizacijos nariai prisijungė prie iniciatyvos „Stiprūs kartu“.

Seimas atmetė įstatymo projektą, kuris įpareigotų viešai skelbti medžioklių lapus. Iniciatoriai tikina, kad toks žingsnis padidintų skaidrumą, bet kritikai teigia, kad medžiotojai būtų nepagrįstai išskiriami iš kitų grupių. Teisininkai siūlė projektui gauti Valstybinę duomenų apsaugos inspekcijos išvadą.

Maždaug keturios dešimtys koronavirusu persirgusių žmonių sutiko būti donorais ir paaukojo kraujo plazmos Santaros klinikų Kraujo centre, siekiant efektyviau gydyti šia infekcine liga sergančius žmones. Ankstesnių virusų protrūkių patirtis rodo, jog sunkia forma sergančiam pacientui perpylus pasveikusių asmenų plazmos, galima sustiprinti sergančiojo imunitetą. Pasveikusių žmogaus kraujyje pasigamina antikūnai, kurie, perpylus kraujo plazmą, prisitvirtina prie viruso ir taip padeda imuninei sistemai kovoti su infekcija.

Gegužės mėnesį Kuršių nerijos miškai bus purškiami lėktuvu iš oro, taip siekiant apsaugoti juos nuo kenkėjo verpiko vienuolio. Aviacinis purškimas skirtas apsaugoti 2 tūkstančių hektarų miškų plotą, kad verpiko vienuolio vikšrai nenugrauztų pušų spyglių. Biologiniu bakteriniu preparatu numatoma išpurkšti 1840 hektarų plotą Nidos girininkijose ir 160 hektarų plotą Juodkrantės apylinkėse. Kuršių nerijos nacionalinis parkas savo interneto svetainėje yra paskelbęs tiksliai purškiamų plotų koordinatas, o tikslų purškimo laiką žada pranešti vėliau, nes laukiama palankių sąlygų.

Per pirmus tris šių metų mėnesius Seimo nariai išleido gerokai mažiau parlamentinei veiklai skirtų lėšų nei galėjo. Šių pinigų naudojimo pagrįstumą prižiūrinčios Seimo Etikos ir procedūrų komisijos pirmininkas konservatorius Antanas Matulas tai sieja su kovo viduryje paskelbtu karantinu šalyje. Pirmą šių metų ketvirtį Seimo nariai parlamentinei veiklai išleido beveik 293 tūkst. eurų. Maksimaliai jie galėjo panaudoti per 440 tūkst. eurų, arba po 3195 eurus kiekvienas parlamentaras. Dažniausiai pinigai leisti transporto priemonėms eksploatuoti, techninei jų priežiūrai, remontui, draudimui.

Parengta pagal Lietuvos žiniasklaidos pranešimus

JAV HOLOKAUSTO MUZIEJUS PRISKYRĖ KINIJĄ GENOCIDĄ VYKdančioms šALIMS – KALTINAMA „NUSIKALTIMAIS ŽMOGIŠKUMUI“

Kinijos represijos prieš musulmonus uigūrus Sindziango regione.

AP

JAV Holokausto memorialinis muziejus (USHMM) dėl Pekino vykdomos masinės Sindziange gyvenančių uigūrų įkalinimo politikos įtraukė Kiniją į penkiolikos valstybių, vykdyusių ar vykdančių genocidą, sąrašą, rašo „Radio Free Asia“ (RFA).

Muziejus teigia, kad 3 metus veikianti internuotų asmenų stovyklų sistema yra „nusikaltimas žmogiškumui“.

Muziejui priklausantis Simono-Skjodto genocido prevencijos centras įtraukė Kiniją, kaip „dėmesio reikalaujančią šalį“, į valstybių, kuriose „yra buvę genocido ir kitų žiaurumų atvejų, kur šiuo metu vykdomi žiaurumai arba gyventojams iškyla pavojus juos patirti, arba kur stebimi pirmieji nerimo ženklai ir reikalinga imtis prevencinių veiksmų“, sąrašą.

Centras pirmiausia atkreipė dėmesį į Sindziangą apraizgiusį internuotų asmenų stovyklų tinklą, kur nuo 2017 m. balandžio laikoma net iki 1,8 mln. uigūrų ir kitų musulmonų tikėjimo mažumų atstovų, kaltinamų „tvirtais religiniais įsitikinimais“ ir „politiškai neteisingomis“ pažiūromis, rašo RFA.

Centro atstovai taip pat akcentavo vyriausybės naudojamas „rafinuotas socialines ir technologines sekimo sistemas, skirtas įvairiems kasdienio uigūrų gyvenimo aspektams kontroliuoti“.

„Kinijos Vyriausybė sistemiskai religiniu ir etniniu pagrindu persekioja uigūrus

ir kitas musulmonų tikėjimo mažumas,“ – rašoma centro atliktame atvejo tyrime. – Yra pagrįstas pagrindas manyti, kad Kinijos vyriausybė vykdo nusikaltimus žmogiškumui... Kinijos išvystyta didelio masto stebėjimo ir sulaikymo infrastruktūra kelia rimtą grėsmę uigūrams, pažeisdama jų teisę per kultūrines ir religines praktikas išreikšti savo tapatybę.”

Centro sudarytame su genocidu siejamų valstybių sąrašė be Kinijos randame tokias šalis kaip Bangladešas, Bosnija ir Hercegovina, Mianmaras, Kambodža, Centrinės Afrikos Respublika, Dramblio Kaulo Krantas, Kongo Demokratinė Respublika, Irakas, Malis, Ruanda, Pietų Sudanas, Sirija ir Zimbabvė, rašo RFA.

Kovo mėnesį centro direktorė Naomi Kikoler pažymėjo, kad nusikaltimų žmogiškumui pirmtakas buvo Holokaustas, kurio nusikaltėlius pagal tarptautinę teisę ir karo įstatymus sąjungininkai teisė iš karto po Antrojo pasaulinio karo (1945–1946 m.) surengtuose Niurnbergo karo nusikaltimų tribunoluose. „Kiekviena Vyriausybė yra įsipareigojusi saugoti savo šalies piliečius nuo nusikaltimų žmogiškumui, – tuomet sakė ji. – Šiuo atveju yra pagrįstas pagrindas manyti, kad Kinijos Vyriausybė to nedaro, o atvirkščiai – vykdo nusikaltimus žmogiškumui, persekiodama, įkalindama ar kitais būdais smarkiai apribodama šalies piliečių laisvę.”

Reikalauti Kinijos atsakomybės

Iš pradžių neigęs internuotų asmenų stovyklų egzistavimą Sindziange, Pekinas pakeitė taktiką ir nuo praėjusių metų šias įstaigas vadina „internatinėmis mokyklomis“, kuriose uigūrams siūlomas profesinis rengimas, siekiant apsaugoti šalį nuo radikalizacijos ir terorizmo pavojų, rašo RFA.

Tačiau RFA uigūrų tarnybos ir kitų naujiųjų agentūrų pranešimai rodo, kad žmonės minėtose stovyklose, kur taikoma politinė indoktrinacija ir kurių prižiūrėtojai nevengia smurto, laikomi prieš jų valią, kenčia dėl maisto stygiaus ir prastų higienos sąlygų dažnai perpildytose patalpose.

Kalbėdamasis su RFA uigūrų tarnyba JAV gyvenantis advokatas uigūras Nury Turkelis sveikino centro veiksmus. „USHMM sprendimas įtraukti Kiniją į genocidą vykdančių ar vykdyusių valstybių sąrašą liudija Kinijos komunistų partijos vykdomus žiaurumus uigūrų ir kitų tautų atžvilgiu, – sakė N. Turkelis. – Turi būti pareikalauta už nusikaltimus prieš uigūrus atsakingų Kinijos pareigūnų ir institucijų atsakomybės. Tarptautinės bendruomenės privalo susiburti, suformuluoti ir įgyvendinti politiką, kuri padėtų sustabdyti Kiniją ir neleisti jai vykdyti prieš uigūrus nukreiptos genocidinės politikos. Negalime leisti Kinijos komunistų partijai bandyti tarptautinės bendruomenės sąžinę.”

LRT

POPIEŽIUS RAGINA GEGUŽĖS 14-ĄJĄ PASKELBTI VISŲ RELIGIJŲ MALDOS PRIEŠ KORONAVIRUSO PANDEMIJĄ DIENA

Popiežius Pranciškus paragino gegužės 14-ąją paskelbti visų religijų maldos prieš koronaviruso pandemiją dieną. Tą dieną visų pasaulio konfesijų atstovai kartą melsųsi, pasninkautų ir pasišvęstų gailėstingumui, sakoma pontifiko raginime, kurį jis išsakė per Viešpaties angelo maldą gegužės 3 d., praneša

„VaticanNews“.

Popiežius dar kartą pareiškė savo artumą Covid-19 liginiams, juos prižiūrintiems medikams ir visiems tiems žmonėms, kurie kenčia dėl pandemijos. Katalikų bažnyčios vadovas ragino užsienio šalis aktyviau bendradarbiauti, kad kovoje su koronavirusu gydymas ir skiepai būtų priei-

nami visiems. Jis pabrėžė, jog svarbu garantuoti terapiją visiems ligoniams.

Šv. Petro aikštė Romoje uždaryta nuo kovo 10 dienos. Popiežius Viešpaties angelo maldą rengia vaizdo ryšiu. Kasdieninės jo aukojamos mišios Santa Martos svečių namų koplyčioje transliuojamos internetu.

ELTA

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA

TEL. (216) 531-8150
FAX (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, pirmininkas / president

Gediminas Markevičius, redaktorius / editor

2713 West 71st St, Chicago, IL 60629-2005

E-mail: dirva.redaktorius.chicago@gmail.com

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn.
VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$2.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirmą klasę - \$78.
Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$2.00.
Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu, ne visada sutampa su redakcijos nuomone. Nespausdinti straipsniai gražinami tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

KAS YRA POLITINĖ VEIKLA, IR KAS – POLITIKIERIAVIMAS?

Prasidėjus viruso „Covid19“ puolimui prieš Lietuvą, sujudo politinės jėgos – vienos susirūpino pasirengimu kovoti prieš virusą, kitos, kadangi yra valdančiosios, buvo priverstos imtis kažkokių konkrečių veiksmų stabdyti virusui, dar kitos užuodė kraujo kvapą ir galimybę pabūti šakalais ir išpešti sau kokią politinį mėsgalį. O ką ir kalbėti apie vietinius Kremliaus simpatikus, sulaukusius iš ten užtelėjusios propagandos. Deja, kartais pradėti nematyti skirtumo tarp kai kurių politikų ir minėtų Kremliaus simpatikų, nes jie užsiima ne politika, bet politikieriavimu.

Ir politinis kailiakeitys Rimantas Dagys skuba politinio pyrago gabalą nusigriebti nelaimės fone! Savo paskyroje socialiniame tinkle „Facebook“ jis patalpino tokį tekstą (kalba netaisyta, aut. past.): *„Korono viruso karantinas mus verčia permąstyti daugelį dalykų. Ši nelaimė parodė, kad nelaimės atveju prieglobsčio vėl bėgame į Tėvynę ir savo šeimas. Liberalūs Europos sąjungos lyderiai parodė savo silpnumą. Deja, be jų skambios retorikos, praktiškai veiksmingų sprendimų nėra. Pasimatė, kad tik nacionalinės valstybės sugeba kažką realaus pasiūlyti. Dabar aiškiau pradedame jausti kiek žalos atnešė tie, kurie su nepamatuotu entuziazmu viską perdėm „globalizavo“, arba tie, kurie su didžiuliu Sovietmečio komjaunuoliams būdingu entuziazmu griovė mūsų šeimas partnerystėmis, Stambulo konvencijomis, vaikų atiminėjimo sistemomis, kuriems pagarba gyvybei buvo antraeilis klausimas. Gi Stambulo konvencijomis buvo siekiama net sunaikinti mūsų žmogišką tapatybę.*

Globali nelaimė rodo, kad reikia ryžtingai pamiršti tas visas kvailystes ir jų propagandistus, grįžti prie tų vertybių, kurios mus gelbėjo sunkiais laikais. Tada išeisime iš karantino sustiprėję.”

Nekalbėsiu apie rašybos kazusus, bet kodėl „Europos sąjunga“ rašoma ne pagal rašybos taisykles (t. y. „Europos Sąjunga“), o bendrinis žodis „Sovietmečio“ parašytas didžiąją? Grįžimas prie vertybių?

Tikrai nesakau, kad R. Dagio žodžiuose nėra tiesos: ir Tėvynė yra saugiausias prieglobstis, ir ES vadovų skystablauzdiškumas akivaizdus, tačiau nėra logikos teigti, kad dėl koronaviruso kalti „liberalūs lyderiai, globalistai“ ar Stambulo konvencijos šalininkai. Apskritai iš šio R. Dagio pasisakymo darosi neaišku, ar jis suvokia, kas vyksta pasaulyje ir kas dėl to kaltas? (Jau nekalbant apie tai, kad jis naiviai tikisi išeiti iš karantino „sustiprėjęs“ – gal mano, kad karantinas yra trumpalaikis dalykas?) Kaip politikas, jis turėtų žinoti, kad sveikatos apsauga netgi „globalistų“ užgroboje Europos Sąjungoje visgi priklauso išimtinai nacionalinių valstybių kompetencijai, į kurią ES lyderiai negali kištis. Juokingiausia, kad jis nepastebi, jog virusas „Covid19“ savo žygį pradėjo ne kokioje nors liberalioje šalyje, bet komunistinėje Kinijoje, kad aukas jis šienauja religinių fanatikų valdomame Irane, Turkijoje, neaplenkė ir Europos diktatorių valdomos Rusijos bei Baltarusijos. Nežinau, ar yra kokia statistika, kiek per komunisto Mao

BUITINIAI VALIKLIAI IR JAV PREZIDENTO RINKIMŲ KOVA

Pandemijos tragedija Jungtinėse Valstijose nesušvelnina atmosferos, kuri jau dvelkia artėjančiais nuožmiais prezidento rinkimais.

Mažai kas abejoja dėl to, kad balsavimas lapkritį iš esmės prilygs referendumui, kurio klausimas – kaip sėkmingai galingiausia pasaulio šalis susidorojo su pandemija.

Būtų naivu tikėtis, jog per kiek daugiau nei pusmetį sužinosime visus atsakymus apie virusą; menka ir tikimybė, jog gyvenimas visa apimtimi sugrįš į įprastą vėžes. Tad veikiausiai balsavimo rezultatai lems subtilus balansas tarp to, kokia bus padėtis sveikatos apsaugos požiūriu (kitais tariant, ar virusas toliau plis ir kiek bus aukų), ir to, kokią žalą patirs ekonomika (prognazuojama, kad vien bedarbių amerikiečių skaičius gali išaugti penkis kartus ir pasiekti bauginančią 20 proc. ribą).

Visgi rinkėjai šį balansą nustatys ne tik vertindami faktus ar statistiką, bet ir atsižvelgdami į bendrą atmosferą. O ją sau palankia linkme bandys paveikti tiek perrinkimo siekiančio Donald Trampo (*Donald Trump*), tiek jam iššūkį metančio Joe Bideno viešųjų ryšių specialistai.

Mūšiai jau vyksta. Skandalą sukėlė D. Trampo pareiškimai apie buitinių baliklių naudą kovoje su virusu. Specialistai pasidžiaugė, jog šie cheminiai produktai greitai ir efektyviai sunaikina virusą ant įvairių

paviršių, todėl švaros palaikymas prisideda prie pandemijos suvaldymo. Tačiau D. Trampas žengė toliau ir garsiai svastė apie esą įdomią idėją, jog „dezinfekanto galima suleisti pacientui ir išvalyti iš vidaus“.

Kritikai pasibaisėjo tokiais svarstymais, kurie gali kelti pavojų žmogaus sveikatai. Juk neatsargūs prezidento pasisakymai gali mažų mažiausiai suklaidinti, o gal ir sukelti dideles nelaimes. Oficialus pareiškimus padarė net ir cheminius valiklius gaminančios bendrovės, pabrėždamos, kad jų gaminiai nėra skirti vartoti žmonėms, o prieš juos naudojant būtina atidžiai perskaityti įspėjimus ant etikečių.

D. Trampas vėliau savo svarstymų nebekartojo, o jam patarinėjantys mokslininkai bandė sušvelninti situaciją pabrėždami, kad apie baliklių vartojimą negali būti nė kalbos. Bet džinas iš butelio jau buvo išleistas. Ko gero, tai vienas atvejų, kuomet D. Trampui įprasta praktika kalbėti užtikrintai ir savimi pasitikinčiai, bet dažnai ne itin pamatuotai, atsisuka prieš jį patį.

Iki šiol tokia D. Trampo strategija dažniausiai veikė. Jis kiekviena tema nevengia pasisakyti daugybę kartų, dažnai pareiškimai prieštarausia vieni kitiems, bet prezidentas juos visus sėkmingai išnaudoja bandydamas įtikinti skirtingas rinkėjų grupes. Jei daugeliu atvejų dėl to grėsmė nekyla –

nebent politinis procesas virsta visišku chaosu – tai pandemijos kontekste atsakomybės našta yra gerokai didesnė.

Pažymėtina, kad dėl tokios D. Trampo komunikacijos efektyvumo nemaža dalis atsakomybės tenka ir jo oponentams, narstantiems kiekvieną prezidento žodį bei paverčiantiems net menkiausias detales Trumpalaikiu televiziniu skandalu. Kadangi tai tęsiasi jau ne vienerius metus, atsirado „atbukimo“ rizika: tampa sunku atskirti, kas išties reikšminga, o kas tėra menkaverčiai viešųjų ryšių žaidimai.

Todėl net ir šis nesusipratimas veikiausiai esmingai D. Trampo galimybių laimėti rinkimus nepaveiks. Apklausos rodo, kad prezidento populiarumas, pandemijos pradžioje pakilęs iki rekordinių 49 proc., gana ženkliai smuko. Pastaruoju metu sugrįžta į vos 40 proc. perkopiantį lygį – tą patį, kuris buvo visus pirmuosius kadencijos metus.

Skaiciai gal ir neįspūdingi, bet jų gali pakakti lapkritį laimėti naują kadenciją. Tą patvirtina rodikliai iš atskirų valstijų, kuriose virs pagrindinė prezidento rinkimų kova: daugelyje jų D. Trampas ir J. Bidenas žengia koja kojon, o galutinė baigtis priklausys nuo menkų detalių. Juk kai kada rinkėjų sprendimus paveikia net ir oras balsavimo dieną.

Linas Kojala, Rytų Europos studijų centras

„NORMANDIJOS KETVERTO“ DIPLOMATIJOS VADOVŲ DERYBOS BAIGĖSI BE DIDESNĖS PAŽANGOS

Prancūzijos, Vokietijos, Rusijos ir Ukrainos užsienio reikalų ministrai balandžio 30 d. aptarė taikos siekį Rytų Ukrainoje, tačiau didesnės pažangos nepasiekė, o derybų procesą apsunkino ir apribojimai dėl koronaviruso.

Keturių šalių, vadinamojo „Normandijos ketveto“, diplomatijos vadovai surengė derybas vaizdo ryšiu, nes planus susitikti realybėje sujaukė koronavirusinės infekcijos COVID-19 pandemija.

Derybos dėl šešerius metus besitęsiančio konflikto tarp Kijevo pajėgų ir Maskvos remiamų prorusiškų separatistų Donbase įvyko po pernai gruodį surengto viršūnių susitikimo, per kurį Rusija ir Ukraina sutarė dėl ugnies nutraukimo ir pajėgų atitraukimo.

Tačiau Rusijos užsienio reikalų ministras Sergejus Lavrovas sakė, kad paliaubų režimo nesilaikoma, ir tvirtino, kad Donbase esama

civilių aukų.

„Šiandien paraginame Kijevo, Donecką ir Luhanską imtis papildomų priemonių paliauboms palaikyti“, – keturšalės derybas per spaudos konferenciją komentavo S. Lavrovas.

Konfliktas Rytų Ukrainoje tarp Kijevo pajėgų ir Rusijos remiamų separatistų kilo 2014 metais. Per jį žuvo daugiau nei 13 tūkst. žmonių, rodo Jungtinių Tautų duomenys.

Separatistai perėmė Donecko ir Luhansko regionų kontrolę netrukus po to, kai Rusija aneksavo Ukrainos Krymo pusiasalį.

Padėtį ties kontakto linija stebi Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) darbuotojai, kurie yra pranešę apie besitęsiantį apšaudymą.

Stebėtojai taip pat praneša, kad nuo kovo pabaigos jiems nebuvo leista patekti į separatistinius regionus Rytų Ukrainoje dėl koronaviruso apribojimų.

LRT

organizuotą „kultūrinę revoliuciją“ buvo sunaikinta diplomuotų gydytojų, bet nereikia abejoti, kad tai irgi prisidėjo prie kiniškos liaudies medicinos, kurios „stebuklingi vaisiai iš skujuočio žvynų vyriškumui didinti“ įtariamai viruso sukėlimu, įsigalėjimo didžiausioje savo skaičiumi pasaulio tautoje. Ar politikas R. Dagys, nieko nesiūlantis (bent jau viešo pasiūlymo neteko girdėti) dėl krizės sprendimo, siūlo lygiuotis į minėtas valstybes ir jų lyderius? Beje, nepastebėjau ir reikšmingesnės kritikos valdančiųjų pusėn, nors jau medikų bendruomenė reikalauja keisti nepasirūpinusį savo pavaldinių apsauga Sveikatos apsaugos ministrą. Tai štai toks žmogus pretenduoja į tautos gelbėtojus, įkūręs partiją iš politinių perbėgėlių, kurių vienintelis principas – padėk, Dieve, bėgančiam, padėk, Dieve, vejančiam!

Kęstutis Šilkūnas

EŽTT SPRENDIMAI – SUMAŽĖJO IŠ LIETUVOS PRITEISTŲ IŠMOKŲ

Pernai ženkliai sumažėjo Europos Žmogaus Teisių Teismo priteistų išmokų už konstatuotus Lietuvos žmogaus teisių pažeidimus. Tai lėmė vis didesnis dėmesys, skiriamas veiksmingam ir sparčiam EŽTT sprendimų įgyvendinimui, padedančiam užkirsti kelią naujiems pažeidimams. Šiandien Vyriausybės pasitarime buvo pritarta Vyriausybės atstovo EŽTT veiklos 2019 metais ataskaitai, kurioje informuojama, kaip buvo įvykdytos pavestos funkcijos ir užduotys žmogaus teisių srityje.

Pasak Vyriausybės atstovės EŽTT ir Jungtinių Tautų Žmogaus teisių komitete (JT ŽTK) Karolinos Bubnytės-Širmenės, per pastaruosius trejus metus teisminiam nagrinėjimui perduotas panašus prieš Lietuvą pateikiamų peticijų skaičius dėl galimų žmogaus teisių pažeidimų. 2019 m. – 396 peticijos, 2018 m. – 438, 2017 m. – 401 peticija. „Lietuva ir kitos Baltijos šalys išlieka tarp tų valstybių,

kurios nekelia didesnių problemų EŽTT. Veiksmingas bendradarbiavimo mechanizmas padeda spartinti bylų parengimą ir nagrinėjimą, todėl jų išnagrinėjama daugiau – sako K. Bubnytė-Širmenė. – Nuo 1995 metų, kai mūsų valstybė prisijungė prie Žmogaus teisių konvencijos, iš viso buvo priimta apie 200 sprendimų EŽTT nagrinėjamose bylose ir daugiau negu pusė jų – per pastaruosius penkerius metus”.

2019 m. bylose, kuriose buvo nustatyti Konvencijos pažeidimai, patvirtinti taikūs susitarimai ar Vyriausybės vienašalės deklaracijos, buvo priteista išmokėti 193 578 eurai – viena mažiausių sumų per pastaruosius penkerius metus. 2018 m. skirta kompensacijų už patirtą žalą 507 952 eurai, 2017 m. – 151 322 eurai; 2016 m. – 226 416 eurų, 2015 m. – 226 708 eurai.

Europos Taryba, vykdydama 42 sprendimų įgyvendinimo priežiūrą, sustiprintą kontrolę taikė 3 bylose, ta-

Europos Žmogaus Teisių Teismas Strasbure.

LRV

čiau ir šioje srityje Lietuva nekelia ypatingų problemų. Pavyzdžiui, iš 1663 EŽTT sprendimų prieš Rusiją sustiprinta priežiūra taikyta daugiau nei pusėje – 956 bylose, prieš Italiją – iš 198 sprendimų 80 bylų, prieš Turkiją - iš 689 sprendimų 238 bylose, prieš JK – iš 16 sprendimų 8 bylose.

Nors vis dar nemažai Europos žmogaus teisių konvencijos pažeidimų yra susiję

su netinkamomis įkalinimo sąlygomis, bet didžioji dalis bylų apima 2013–2015 m. laikotarpį, dažniausiai nurodant dabar jau uždarytą Lukiškių kalėjimą.

Pasak Vyriausybės atstovės EŽTT ir Jungtinių Tautų Žmogaus teisių komitete (JT ŽTK) K. Bubnytės-Širmenės, kaip ir ankstesniais metais absoliuti dauguma Konvencijos pažeidimų nustatyta dėl ydin-

go teisės taikymo. Todėl ir toliau didelis dėmesys bus skiriamas stiprinti Žmogaus teisių Konvencijos žinomumą ir prieinamumą – verčiami į lietuvių kalbą prieš Lietuvą priimti sprendimai, apie juos informuojamos atitinkamos nacionalinės institucijos, kad būtų užtikrinta kuo veiksmingesnė Konvencijos pažeidimų prevencija.

LRV

LIETUVOS HUMANITARINĖ PAGALBA ISPANIJAI

Iš Lietuvos iškeliavo humanitarinė pagalba į Ispaniją.

LR URM

Balandžio 27 dieną iš Lietuvos į Ispaniją iškeliavo

kovai su COVID-19 virusu būtinos apsaugos priemonės.

Lietuvos Vyriausybė balandžio 8 dienos nutarimu

Ispanijai skyrė humanitarinę pagalbą, atsiliepdama į šios šalies prašymą pagelbėti įveikti koronaviruso sukeltą pandemiją.

„Sekame Ispanijos pastangas kovoti su pandemija. Turime padėti vieni kitiems kiek tik galime ir kartu susidoroti su virusu. Kovojant už gyvybes solidarumas turi būti reiškiamas ne vien tik žodžiais”, - teigė ministras L. Linkevičius.

Paramos Ispanijai humanitarinę krovinį sudaro apsaugos priemonės, įgytos už maždaug 40 tūkst. eurų iš Kretingoje veikiančios plastiko gaminius gaminančios įmonės „Terekas” bei šios įmonės ispanams dovanojamas Lietuvoje gaminamas

dezinfekcinis skystis.

Ministras L. Linkevičius laiške Ispanijai padėkojo už tai, kad ši išlieka tvirta Lietuvos partnerė ir sąjungininkė, nepaisant jokių kliūčių ir iššūkių. Lietuva labai vertina Ispanijos indėlį į mūsų regiono saugumo užtikrinimą. Ši mėnesį Ispanija kartu su britų karinėmis oro pajėgomis jau septintą kartą pradeda vykdyti dar vieną NATO oro policijos Baltijos šalių misiją Šiauliuose. Lietuvos skiriamą humanitarinę paramą į Ispaniją skraidina būtent Ispanijos misijos karinis lėktuvas.

Ispanija yra viena iš skaudžiausiai nuo COVID-19 viruso nukentėjusių šalių, kurioje užfiksuota per 22 tūkstančiai mirčių.

LR URM

LIETUVA SKYRĖ LĖŠŲ TARPTAUTINIAM RAUDONOJO KRYŽIAUS JUDĖJIMUI IR JUNGTINIŲ TAUTŲ VYRIAUSIOJO PABĖGĖLIŲ KOMISARO BIURUI

Lietuva, siekdama prisidėti prie tarptautinės bendruomenės atsako į COVID-19 krizę ir pabėgėlių, kaip vienos pažeidžiamiausių visuomenės grupių, problemas, skyrė lėšų humanitarinei pagalbai.

Atsakydama į bendrą Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pusmėnulio judėjimo kreipimąsi, Lietuva pervedė šimtą tūkstančių eurų Tarptautinei Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pusmėnulio

Draugijų Federacijai humanitarinei pagalbai kovai su COVID-19 teikti.

Taip pat, vykdydama Jungtinių Tautų Vyriausiojo pabėgėlių komisaro biuro (JTVPK) kasmetinėje įsipareigojimų konferencijoje, vykusioje 2019 m. gruodžio 5 d., Ženevoje paskelbtus planus, Lietuva pervedė 50 tūkstančių eurų į JTVPK programų biudžetą. Taip tikimasi prisidėti prie JTVPK atsako į pabėgėliams kylančius iššūkius.

LR URM

VILNIAUS GAONAS – IŠKILI ASMENYBĖ, VIENTIJANTI LIETUVĄ IR IZRAELĮ, LIETUVĄ IR TARPTAUTINĘ ŽYDŲ BENDRUOMENĘ

Balandžio 23 d. minėjome didžiojo Lietuvos rabino, iškiliausio litvakų kultūros atstovo, XVIII amžiaus išminčiaus, religinės minties vadovo Elijo ben Saliamono Zalmano (Vilniaus Gaono) 300-ąsias gimimo metines.

Šios sukakties proga Ministras Pirmininkas Saulius Skvernelis pažymėjo, kad Vilniaus Gaono vardas išgarsino Vilnių kaip Šiaurės Jeruzalę ir įkūnijo Lietuvos žydų mokslingumo šlovę. Jo galingas intelektas ir erudicija lėmė, kad

Vilnius tapo dvasiniu žydų centru, garsėjusiu visame pasaulyje.

Pagerbdamas didžiausio religinio ir moralinio autoriteto Vilniaus Gaono atminimą, Ministras Pirmininkas išreiškė įsitikinimą, kad Vilniaus Gaonas visada bus bus Vilniaus ir Lietuvos žydų simbolinė figūra, įkūnijanti viltį ir tikėjimą, o jo palikimas prisidės prie bendražmogiškų vertybių puoselėjimo.

Lietuvos Seimas 2020-uosius paskelbė iškilaus XVIII amžiaus išminčiaus, kultūros

atstovo Elijo ben Saliamono Zalmano (Vilniaus Gaono) ir Lietuvos žydų istorijos metais. Ši sukaktis taip pat įrašyta į 2020–2021 metų UNESCO minimų sukakčių sąrašą. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Vilniaus Gaono ir Lietuvos žydų istorijos metų minėjimo 2020 metais planą.

Daugiau informacijos apie Vilniaus Gaono ir Lietuvos žydų istorijos metų minėjimą rasite specialiai sukurta Vyriausybės puslapyje: www.gaon300.lt.

LRV

LIETUVOS KRAŠTO APSAUGOS SISTEMAI – 30 METŲ: GIMĘ SUDĖTINGOMIS SĄLYGOMIS, ŠIANDIEN ESAM STIPRŪS KAIP NIEKADA

„Prieš tris dešimtmečius itin sudėtingomis politinėmis sąlygomis pradėta kurti krašto apsaugos sistema, patyrusi įvairių transformacijų ir pertvarkų, išaugo į įvairiapusę ir kaip niekad aukštą Lietuvos visuomenės ir užsienio partnerių pasitikėjimą turinčią modernią krašto apsaugos sistemą. Gimę sudėtingomis sąlygomis, šiandien esam stiprūs kaip niekada,“ – sako Lietuvos krašto apsaugos ministras Raimundas Karoblis, balandžio 25 d. Lietuvos krašto apsaugos sistemos įkūrimo trisdešimtmetį išvakarėse.

„Rizikuoti savo gyvybe, savo šeima, artimaisiais buvo labai garbinga ir kilnu. Lietuvoje veikiant sovietinei kariuomenei, kuri nedvejojo naudoti jėgos prieš mūsų laisvės siekius ir veikiant kitoms sovietinėms represinėms struktūroms, kariuomenės kūrėjai elgėsi tvirtai ir ryžtingai. Dėkoju tiems žmonėms, bendražygiams, kurie valstybinius interesus iškėlė aukščiau ir pasiaukėjo vardan Tėvynės Lietuvos“, – sako kariuomenės vadas generolas leitenantas Valdemaras Rupšys.

Lietuvos Respublikos Valstybės gynybinių arba karinių struktūrų užuomazga galima laikyti dar Sąjūdžio laikų žaliaraiščius, o 1990 balandžio 25 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu įsteigtas Krašto apsaugos departamentas (KAD) tapo formaliąja Lietuvos kariuomenės ir visos krašto apsaugos sistemos atkūrimo pradžia. Svarbiausias departamentui iškeltas uždavinys – formuoti ir įgyvendinti krašto apsaugos koncepciją ir sukurti krašto apsaugos sistemą.

Įtvirtinti ką tik atkurtą valstybės nepriklausomybę – organizuoti ir kurti savą krašto apsaugą – teko sudėtingomis tiek vidaus, tiek išorės politikos sąlygomis: Lietuvos nepriklausomybės dar nebuvo pripažinusi nei viena pasaulio valstybė, šalyje tebebuvo įsitvirtinusi okupacinė kariuomenė, visi procesai buvo akylai stebimi KGB.

Krašto apsaugos departamento ir jo padalinių kūrimas vyko itin sparčiai. Per pirmuosius metus, atvirai negalint kurti ginkluotų struktūrų, buvo įkurtas Karinis-techninis ir sporto klubas, turėjęs rengti piliečius Lietuvos gynybai. Buvo įkurti septyni departamento skyriai Lietuvos regionuose, suformuotas Apsaugos būrys. Intensyviai rengtasi ir deryboms su Sovietų Sąjunga dėl okupacinės kariuomenės išvedimo. Tų pačių metų ru-

denį įkurta Pasienio apsaugos tarnyba, per nepaprastai trumpą laiką sugebėjusi perimti valstybės sienų kontrolę. Metų pabaigoje įsteigta Atskiroji apsaugos kuopa, Karininkų kursai, atgaivintas „Kario“ žurnalas.

1991 m. sausį atviros karinės agresijos metu ginant valstybės nepriklausomybę jėgas turėjo suremti visos tuo metu besikuriančios gynybinės struktūros – KAD, savanoriai, Šaulių sąjungos nariai. Sausio 17 d. oficialiai įsteigta Savanoriškoji krašto apsaugos tarnyba (šiandien: Krašto apsaugos savanorių pajėgos). 1991 m. vasario mėn. įkurtas Mokomasis junginys, lapkritį performuotas į Greitojo reagavimo brigadą. 1991 m. rudenį KAD, kaip įvykdęs savo užduotį, buvo likviduotas. Įkūrus Krašto apsaugos ministeriją, kariuomenės kūrimas nenutrūkstamai buvo tęsiamas toliau. Paskelbiamas pirmasis naujokų šaukimas į nepriklausomos Lietuvos kariuomenę ir krašto apsaugos sistema toliau nuosekliai kuriama ir stiprinama.

Intensyviu darbu 2004 metais pasiekta Lietuvos narystė NATO. Užsitikrinusi patikimos sąjungininkės statusą, Lietuva jau dvidešimt šešti metai dalyvauja tarptautinėse operacijose Europoje, Afrikoje, Azijoje, Viduržemio jūroje ir Indijos vandenyne, taip prisidedama prie bendrų Aljanso tikslų ir tuo pačiu didindama savo karių kovinę parengtį.

Lietuvoje NATO šalių tarpusavio pasitikėjimą ir solidarų bendradarbiavimą atspindi sąjungininkų integravimasis į nacionalinę krašto apsaugos sistemą: Lietuvoje dislokuota NATO priešakinių pajėgų bataliono kovinė grupė. Aljanso karinį buvimą sustiprina Lietuvoje dislokuotas JAV batalionas, o atvykstančioms NATO pajėgoms paramą teikia NATO pajėgų integravimo vienetas. Be to, nuo pat įstojimo į NATO pradžios Baltijos šalių oro erdvę saugo NATO oro policijos misija. Lietuvoje taip pat veikia NATO Energetinio saugumo kompetencijų centras.

Lietuvai, būnant Aljanso pasienio valstybe, ypač svarbu įgyvendinti prisiimtus įsipareigojimus ir pasiekti numatytus tikslus laiku ir numatyta apimtimi. Lietuva vysto dvišalius ir daugiašalius bendradarbiavimo ir pajėgumų plėtros projektus su strateginėmis sąjungininkėmis, dalyvauja įvairiose tarptautiniuose pro-

Priesaika. 1991 m.

LR KAM archyvinė nuotr.

jektuose, įgyvendina Baltijos valstybių projektus, kt.

Šiandien mūsų tikslas – šiuolaikiška, technologiškai pažangi kariuomenė. Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgos per tris dešimtmečius išaugo iki dviejų brigadų, reikšmingai išaugo Karinių oro pajėgų oro erdvės stebėjimo ir gynybos pajėgumai, sustiprėjo Karinių jūrų pajėgų flotilė, gimė naujos – Specialiųjų operacijų – pajėgos, išaugo ir profesinės karo tarnybos karių skaičius, sugražinta šauktinių tarnyba. Tai pasiekti leido ir nuolat augantis finansavimas gynybai. 2019 m. šis rodiklis pirmą kartą pasiekęs 2 proc. bendrojo vidaus produkto, yra išlaikomas ir toliau, o parlamentinės šalies politinės partijos yra įsipareigojusios iki 2030 m. šiai sričiai skirti 2,5 proc. BVP.

Išaugęs finansavimas krašto apsaugai leido žengti svarbius ir didelius žingsnius stiprinant ir modernizuojant Lietuvos kariuomenę. Modernizacijai ir karių apūpinimui šiandien skiriame beveik 30 proc. gynybos biudžeto. Investicijų poreikiai susikaupė dideli, nes ilgą laiką, deja, Lietuva buvo tarp mažiausiai savo gynybai lėšų skiriančių NATO šalių. Svarbiausiems kariniams pajėgumams atnaujinti dar rei-

kės mažiausiai dešimtmečio, tačiau ryški pažanga matysis kasmet. Šiuo metu įgyvendinamas didžiausias nuo Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo kariuomenės projektas – pėstininkų kovos mašinų „Vilkas/Boxer“ įsigijimas, diegiamos modernios savaeigės artilerijos sistemos, vykdomi šarvuotų visureigių JLTV įsigijimai ir kt. įsigijimai, plečiami oro erdvės stebėjimo ir oro gynybos pajėgumai, atnaujinama kario ginkluotė ir įranga. Siekiant užtikrinti efektyvų ir skaidrų krašto gynybai skirtų lėšų naudojimą tuo rūpinasi nuo 2018 m. pradžios veikianti Gynybos resursų agentūra.

Tuo pačiu metu daug dėmesio skiriama Lietuvos kariuomenės padalinių parengties stiprinimui, užtikrinant reikiamą personalo struktūrų užpildymą, aprūpinimą ekipuote, kovinį rengimą.

Didelis dėmesys skiriamas ir karinės infrastruktūros atnaujinimui ir plėtrai, kuri būtina ne tik mūsų stiprėjančiai savo kariais ir technika bei ginkluote kariuomenei, bet ir sąjungininkų kariams dislokuotiems Lietuvoje. Per artimiausius metus nauji kariniai miesteliai iškils Šiauliuose bei Vilniaus ir Šilalės rajonuose. Juose bus sukurtos visos karių tarnybai ir būčiai reikalingos sąlygos. Praktika rodo, kad karinių miestelių įkūrimas

suteikia teigiamą ekonominį impulsą visam regiono vystymuisi. Be to, tuose regionuose gyvenantiems šaukiamojo amžiaus jaunuoliams atsiras galimybė atlikti tarnybą arčiau namų.

Viena iš naujausių Lietuvos krašto apsaugos ministerijos atsakomybių – užtikrinti valstybės kibernetinį saugumą. Nuo 2015 m. Nacionalinis kibernetinio saugumo centras koordinuoja valstybės informacinių išteklių, kibernetinės bei kibernetinio saugumo klausimus, rūpinasi visuomenės atsparumo kibernetinėms grėsmėms stiprinimu.

Šiuo metu Lietuvos krašto apsaugos sistemoje tarnauja ir dirba 23 tūkst. karių, karių savanorių ir civilių asmenų, dirba septintasis krašto apsaugos ministras ir tarnauja šeštasis Lietuvos kariuomenės vadas.

Šiandien krašto apsaugos sistema turi aukštą kaip niekad Lietuvos visuomenės ir užsienio partnerių pasitikėjimą, yra moderni, darniai veikianti ir gebanti užtikrinti tiek patikimą šalies gynybą, tiek būti stipriu pagalbininku kitoms šalies institucijoms krizės ir ekstremalių situacijų laikotarpiais. Tai pasiekta krašto apsaugos sistemai veikiant išvien su NATO, strateginiais sąjungininkais, Šaulių sąjunga, kitomis nevyriausybinėmis organizacijomis ir visa pilietine visuomene.

LR KAM

BISTRAMPOLIO DVARAS: NUO „DRIVE-IN” MIŠIŲ IKI „FLY-IN” FESTIVALIŲ

Įprastai Panevėžio pašonėje esantis Bistrampolio dvaras gegužės mėnesį alsuodavo šventinėmis nuotaikomis – kasmet tuo pačiu metu istoriniame dvare vyksta tradicija tapęs festivalis. Ir nors šiemet visuotinis karantinas kiek pakoregavo planus, laužyti tradicijų organizatoriai neketina – kviečia XVIII festivalį sutikti „drive-in” ir „fly-in” kino bei muzikos seansuose dvaro aerodrome, rašoma pranešime žiniasklaidai.

Jau gegužės 8-10 dienomis dvaro aerodromas taps kino bei muzikos sale po atviru dangumi. Per savaitgalį bus parodyta net 13 kino filmų, kasdien lankytojams skambės ir projekto „Lietuvos balsas” laureato Lauryno Sičiūno atliekamos lietuviškos dainos.

Dvaro valdytojas, kunigas dr. Rimantas Gudelis pasakoja, jog vieną kino seansą mobiliame, ant sunkvežimio įmontuotame ekrane, galės stebėti apie 60-80 automobilių. Iš viso aerodrome vienu metu gali tilpti arti keturių šimtų mašinų. Norintiems mėgautis kokybišku garsu lankytojams prireiks tik susireguliuoti radijo bangas, o muzikinių pasirodymų metu akis nukreipti į skrydžių valdymo balkoną.

Duoklė istorijai

Šių metų festivalį lydi romėnų filosofo Cicerono žodžiai: „*Historia est magistra vitae*” (liet. Istorija yra gy-

Pirmasis, 2016 metais sukurta dokumentinis filmas „Lietuviški „Tvano” keliai”, menantis 1655 metų įvykius, kada Lietuva buvo okupuota švedų ir rusų, o mūsų krašto Laudos bajorai sukilo, vedė pirmuosius būrius, kurie ir pradėjo LDK išvadavimą. Šis filmas sukurtas pagal lenkų rašytojo Henriko Senkevičiaus romaną „Tvanas”. Būtent Bistrampolio dvare H. Senkevičius rašė šį vieną iš garsiausių savo kūrinių.

Pastarasis filmas iki šiol dar nebuvo pasiekęs plačiosios auditorijos, tad festivalio lankytojams bus suteikta išskirtinė proga jį pamatyti drive-in seansų metu.

Antrasis režisieriaus darbas – praėjusiais metais sukurta dokumentinis filmas „Paberžė – nepaklusniųjų lizdas”. Jame pasakojama apie du nestandartinius dvasininkus – A. Mackevičių ir Tėvą Stanislovą, – kurie įėjo tiek į lietuvių, tiek į lenkų istorijos puslapius.

Neatsitiktinai vienu iš festivalio filmų pasirinktas ir skausmingą lietuvių istoriją menantis „Tarp pilkų debesų”. Kunigas R. Gudelis jau šešerius metus kartu su bendraminčiais tvarko lietuvių tremtinių kapus Sibire: Irkutsko, Novosibirsko, Buriatijos srityse.

Dvaro valdytojas pasakoja vedamų ekskursijų metu pastebintis lietuvių istorinių

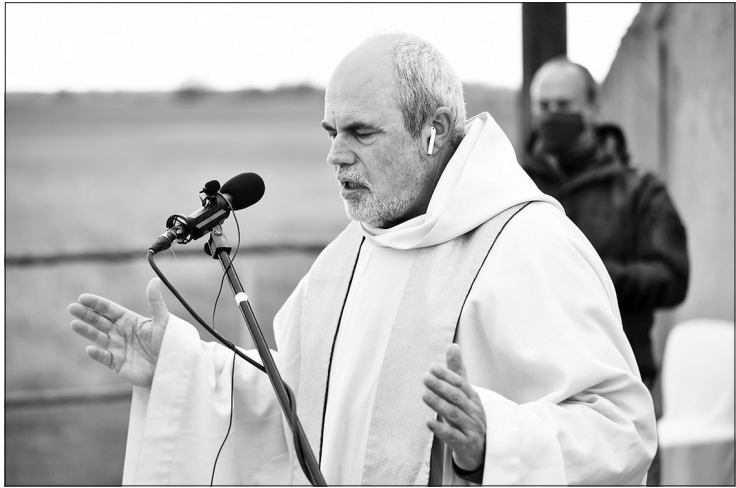
Bistrampolio dvaras.

Bistrampolio dvaro nuotr.

Tikslas – įkvėpti vilties

Kol didžioji dalis kultūros įstaigų ar turistinių objektų karantino metu išgyvena tikrą

tautinis, studentai buvo atvykę iš Indijos, Ganos, Naujosios Zelandijos, Nigerijos ir kitų šalių. Tačiau praėjus penkiolikai

Šv. Mišias aukojo Lietuvos kariuomenės Ordinariato vyresnysis kapelionas pulkininkas leitenantas, lakūnas dr. Virginijus Veilentas.

Bistrampolio dvaro nuotr.

Šv. Mišios Bistrampolio dvaro aerodrome.

Bistrampolio dvaro nuotr.

venimo mokytoja). Todėl didžiausias dėmesys bus skirtas istoriniams filmams.

Jau kurį laiką Bistrampolio dvaras bendradarbiauja su žymiu lenkų režisieriumi, dvaro statytojo Karolio Bistramo provaikaičiu Tadeušu Bistramu, sukūrusiu ne vieną istorinį filmą. Festivalio metu bus parodyti du šio režisieriaus ir Bistrampolio dvaro bendros kūrybos filmai.

žinių spragas.

„Jų metu dažniausiai išgirstu du pagrindinius klausimus: „Kas čia buvo kolūkio laikais?” ir „Ar tikrai dvaro savininkas – kunigas?”. Kas vyko anksčiau ar kas tas Henrikas Sinkevičius – lietuvis sunkiai įsimena. Todėl šio festivalio vienas iš tikslų ir yra priminti, jog istorija – mūsų gyvenimo mokytoja”, – sako R. Gudelis.

stagnaciją, Bistrampolio dvaras išlieka veiksnus – rengia *drive-in* ir *fly-in* mišias, jas transliuoja socialinėje erdvėje.

R. Gudelis šypteli, jog dėl tokio aktyvumo reikėtų kaltinti Čikagos universitetą, kuriame studijavo praktinę teologiją. Iš įvairių pasaulio kraštų atvykusiems dvasininkams buvo pasakojama ir apie tai, kaip elgtis kritinių situacijų metu.

R. Gudelio kursas buvo tarp-

metų po doktorantūros studijų, R. Gudeliui, kaip sako pats, prireikė pakelti vadovėlį.

„Mokslai jame paprasti: dvasininkas gali arba gyventi su bendruomene rezignacijoje, ką nemaža dalis dvasininkų ir darė, arba duoti žmonėms vilties. Todėl pasirinkau būti socialiai aktyviu – net ir Vatikanas skelbė rekomendacijas, kuriose kvietė stengtis informacinėmis priemonėmis pasiekti kuo daugiau savo parapijiečių”.

Kunigas sako žinojęs, jog didžioji dalis jo parapijiečių, nors ir yra vyresnio amžiaus, naudojami kompiuteriu, socialiniais tinklais, todėl netrukus mišias jis ėmęs transliuoti socialinėje erdvėje. Dvasininkas pastebi,

kokios galingos ir reikalingos šiuo nelengvu etapu yra susisiekimo priemonės, technologijos.

„Buriatijos lietuviai rašo, jog dėl karantino taip pat negali lankytis bažnyčioje, todėl Bistrampolio aerodrome laikomos mišios – vienintelės, kurias jie stebės vietos laiku”.

Palaikymo žinučių R. Gudelis sulaukia ir iš Čikagos, Market Park parapijos – vietos lietuviai taip pat jungiasi bendrai, kunigo virtualiai laikomai maldai.

Sušvelninus karantino sąlygas, paminėti Atvėlykį tikintieji buvo sukviesti į pirmąsias *drive-in* pamaldas.

„Kartu su karinių oro pajėgų kapelionu, kunigu Virginijumi Veilentu sugalvojome, jog galime sukviesti į gyvas pamaldas aerodrome. Pirmąjį kartą atvyko maždaug 100 automobilių, o dar kitą sekmadienį – apie 120 automobilių, atskrido 8 orlaiviai.”

Visą pasaulį sudrebinęs koronaviruso protrūkis paskatino Bistrampolio dvaro valdytoją imtis ir kitų socialinių akcijų, pavyzdžiui, vietoje netoli dvaro esančio reklaminio stendo, išdygo sveikinimas sunkvežimių vairuotojams. Masyviame plakate aštuoniomis kalbomis parašytas žodis „ačiū” ir padėka anglų kalba: „*Thank you truck drivers for keeping our countries going*” (liet. „Ačiū, sunkvežimių vairuotojai, kad padedate mūsų šalims judėti į priekį”).

LRT

Netoli dvaro esantis reklaminis stendas. Rimvydo Ančerevičiaus nuotr.

PASKELBTI 2019 METŲ „GINTARINIO OBUOLIUKO” IR NUSIPELNIUSIO ŠVIETĖJO PREMIJŲ LAUREATAI

Š.m. balandžio 17 d. vyko JAV LB Švietimo tarybos posėdis ir buvo paskirtos 2019 metų JAV LB ŠT „Nusipelnusio švietėjo” ir „Gintarinio obuoliuko” premijos.

Konkurse dalyvavo šių lituanistinių mokyklų mokytojos:

1. Loreta Lagunavičienė, Maironio LM, IL
2. Gailė Radvenytė Hayden, Los Angeles Šv. Kazimiero LM, CA
3. Žurumskienė Jolanta, Čikagos LM, IL
4. Kristina Petty, Rasos

LM, IL

5. Virginijas Nazarovienė, Rasos LM, IL

6. Vitalija Virbukas, Los Angeles Šv. Kazimiero LM, CA

7. Aistė Siaurytė-Solly, San Francisko Genio lituanistinė mokykla, CA

Nusipelnusio Švietėjo vardas ir \$1000 premija buvo paskirta ilgametei Maironio lituanistinės mokyklos NY mokytojai **Aldonai Šileikytėi - Marijošienei**.

„Gintarinio obuoliuko” premijos nugalėtojomis tapo: **Vitalija Virbukas,**

Nusipelnusio Švietėjo laureatė Aldona Šileikytė - Marijošienė

Los Angeles Šv. Kazimiero LM, CA mokytoja ir **Loreta Lagunavičienė**, Maironio LM, IL mokytoja. Joms paskirtos \$1000 premijos ir gintariniai obuoliukai. Kitiems kandidatams paskirtos \$100

„Gintarinio obuoliuko” laureatė Vitalija Virbukas

piniginės premijos.

JAV LB Švietimo taryba sveikina ir širdingai dėkoja mokytojoms už pasišventimą ir nuoširdų darbą lituanistiniame švietime.

JAV LB Švietimo taryba

„Gintarinio obuoliuko” laureatė Loreta Lagunavičienė

nuoširdžiai dėkoja Lietuvii Fondui - premijų mecenatui.

Tikime, kad mūsų vienybė ir darbai tarnaus pačiam kilniausiam tikslui – lietuviybės išsaugojimui ir puoselėjimui.

JAV LB Švietimo taryba

MIRĖ VOKIETIJOS LB GARBĖS PIRMININKAS DR. VINCAS BARTUSEVIČIUS

Dr. Vincas Bartusevičius.

Asmeninio albumo nuotr.

Vokietijos lietuvių bendruomenė praneša, kad balandžio 21-ąją mirė bendruomenės garbės pirmininkas, Lietuvos kultūros instituto įkūrėjas ir vadovas, pedagogas, aktyvus visuomenininkas **dr. Vincas Bartusevičius**. Žinomas visuomenininkas mirė eidamas 81-uosius metus, skelbiama pranešime spaudai.

Velionis buvo laidojamas balandžio 24 d. Dėl koronaviruso laidotuvėse galėjo dalyvauti tik artimiausi šeimos nariai. Visi buvo kviečiami prisijungti prie bendros maldos savo namuose.

Ši netektis – didžiulis praradimas Vokietijos ir pasaulio lietuvių bendruomenėms, Lietuvai.

Dr. V. Bartusevičius visą savo gyvenimą tyrinėjo ir saugojo lietuvių palikimą Vokietijoje, analizavo Lietuvos raidą XX a. pabaigoje, rengė tarptautines konferencijas, plėtojo tarpvalstybinius santykius. Jo neįkainojamas indėlis į lietuvių bendruomenės gyvenimą ir sėkmingą Vasario 16-osios gimnazijos veiklą.

Iki pat šių metų dr. V. Bartusevičius aktyviai dalyvavo bendruomenės gyvenime. Jis buvo kaip bendruomenės tėvas – stiprus, protingas, su išlaikytu humoro jausmu ir kantrybe. Bendruomenės nariai vis ieško-davo jo nuomonės ir patarimų, kurie neretai padėdavo surasti savąjį kelią.

Šiais metais už ilgametę mokslinę veiklą išsaugant lietuvių išeivijos kultūrinį paveldą, istoriją, už indėlį stiprinant bendruomenę ir paramą gimnazijai buvo apdovanotas garbės ženkle „Už pasaulio lietuvių nuopelnus Lietuvai” medaliu. Taip pat jam buvo įteikta LR URM „Lietuvos diplomatijos žvaigždė” už ypatingus nuopelnus garsinant Lietuvos vardą, puoselėjant ir plėtojant tarpvalstybinius santykius (2014), Reino-Maino/Pietinio Heseno regiono Garbės žymuo už ypatingas pastangas ir nuopelnus Lietuvii kultūros institute Lampertheime ir tautų draugystės suvienytoje Europoje skatinimą (2005), Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos

Respublikos Vyriausybės apdovanojo „Garbės aukso ženklų” už nuopelnus (2005), įteiktas Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino Ordino „Už nuopelnus Lietuvai” Riterio kryžius (1999).

V. Bartusevičius gimė 1939 m. birželio 4 d. Bartininkų valsčiuje, Vilkaviškio apskrityje. 1944 m. vasarą, artėjant rusų frontui, su tėvais buvo priverstas pasitraukti į Vokietiją. 1959 m. baigė Vasario 16-osios gimnaziją. Miuncheno ir Tiūbingeno universitetuose studijavo sociologiją, istoriją ir psichologiją, 1966 m. studijas baigė sociologijos magistro laipsniu. 1999 m. Vilniaus universitetas jam suteikė humanitarinių mokslų istorijos krypties daktaro laipsnį už apgintą disertaciją „Lietuviai pabėgėliai Vokietijoje 1944–1951”.

1967–1974 m. dirbdamas Vasario 16-osios gimnazijoje dėstė istoriją ir visuomenės mokslą. Kartu 1967–1968 m. buvo Vokietijos LB valdybos reikalų vedėju bei jos leidžiamo žurnalo „Informacijų” redaktoriumi, o 1968–1974 m. Vasario 16-osios gimnazijos kuratorijos reikalų vedėju.

Nuo 1968 m. iki 1974 m. ir nuo 1978 m. iki 2011 m. išrinkamas į Vokietijos LB Tarybą, (38 m.). 1980–1981 m. ir nuo 1982 m. iki 2010.03.20 (29 m.) Vokietijos LB Valdybos narys ir vicepirmininkas.

Vokietijos LB Valdybos Informacijų redaktorius 1967 m.–1968 m. ir 2003 m. iki 2009 m. 2010 m. kovo 20 d. Tarybos išrinktas Vokietijos LB Garbės pirmininku. Nuo 1982 m. iki 2010 m. Fondo Vasario 16-osios gimnazijai remti valdybos vicepirmininkas.

1981 m. Lietuvii kultūros instituto su centrine lituanistine biblioteka ir archyvu steigėjas ir iki šiol buvo jo direktorius, LKI archyvo vedėjas, LKI metinių mokslinių konferencijų organizatorius ir vedėjas.

LRT

LIETUVIS RUOŠIASI BĖGIMUI APLINK ŽEMĖS RUTULĮ – KVIES PRISIDĖTI LIETUVIŲ BENDRUOMENES

Pasaulio lietuvių bendruomenės (PLB) Sporto reikalų komisija nusprendė organizuoti vienerių metų trukmės bėgimą aplink pasaulį, skirtą Lietuvos atkūrimo 30-mečiui paminėti. Tokia idėja kilo komisijos nariui, ultramaratonininkui **Aidui Ardzijauskui**, kuris jau yra įveikęs ne vieną ilgą distanciją.

Prie iniciatyvos bus skatinamos prisidėti ir įvairiose užsienio šalyse įsikūrusios lietuvių bendruomenės. Jų nariai galėtų simboliškai drauge su ultramaratonininku bėgti 3, 5 ar 10 kilometrų atstumą.

Anot PLB Sporto reikalų komisijos pirmininko Lauryno R. Misevičiaus, PLB didelė garbė savo gretose turėti tokį žmogų kaip A. Ardzijauskas, kuris garsina Lietuvą ir pritraukia bendraminčių. „Bėgimas šiuo metu yra labai populiarus sporto šaka, kuri po krepšinio pritraukia daugiausia išeivijos lietuvių, todėl mūsų grandiozinis bendras su Aidu planas turėtų sukelti didelį pasaulio lietuvių susidomėjimą. Remiame Aido ir kartu mūsų PLB Sporto komiteto iniciatyvą.

Dabar aktyviai ieškome rėmėjų ir ypač finansinės paramos šiam ambicingam projektui įgyvendinti”, – portalui LRT. It sako PLB Sporto komisijos pirmininkas L. R. Misevičius.

365 dienas truksiančio bėgimo aplink pasaulį startas numatytas 2020 m. liepos 1 dieną Druskininkuose. Bėgimo finišui taip pat pasirinktas šis Lietuvos kurortas. Kaip sako organizatoriai, Druskininkai pasirinkti neatsitiktinai – A. Ardzijausko bėgimas yra įžanga į 2021-ųjų liepos 1–4 dienomis šiame mieste numatytas XI Pasaulio lietuvių sporto žaidynes.

„Vienas iš bėgimo tikslų yra pakviesti mūsų tautiečius atvykti į žaidynes. Kaip sportininkus, savanorius, žiūrovus, žmones,

kurių gyslomis teka lietuviškas kraujas”, – komentuoja ultramaratonininkas.

Jei dėl COVID-19 pandemijos nepavyks bėgimo pradėti suplanuotu laiku, bėgimo startą ketinama atidėti. Kol kas numatyti du galimi A. Ardzijausko bėgimo maršrutai. Startavęs liepos 1-ąją, ultramaratonininkas bėgtų per Latviją, Rusiją, Australiją, Čilę, Argentina, Urugvajų, Braziliją, JAV, Kanadą, Šiaurės Airiją, Jungtinę Karalystę, Belgiją, Nyderlandus, Vokietiją, Lenkiją ir Lietuvą. Atidėti bėgimą, pasak ultramaratonininko, būtų galima vėliausiai iki spalio 1 dienos. Tokiu atveju maršrutas driktųsi per Lenkiją, Vokietiją, Nyderlandus, Belgiją, Jungtinę Karalystę, Šiaurės Airiją, JAV, Kanadą, Braziliją, Urugvajų, Argentina, Čilę, Australiją, Rusiją, Latviją, Lietuvą.

Abu maršrutai suplanuoti atsižvelgiant į klimato sąlygas. „Turėjau nuspręsti, ar žiemą galiu palaikyti gerą bėgimo tempą ir kiek papildomai tai kainuoja. Buvo pasirinkta taip, kad niekur nebūtų šalčiau nei –10 laipsnių”, – aiškina A. Ardzijauskas.

Prie šios iniciatyvos kvienoje šalyje galės prisidėti ir ten gyvenantys lietuviai. Jie kviečiami drauge su ultramaratonininku nubėgti 3, 5 ar 10 kilometrų. „Maršrutas eis per PLB bendruomenių centrus. O kaip su kiekviena bendruomene bendrausime ir kokius bendrus renginius ar susitikimus surengsime, priklausys nuo konkrečios bendruomenės norų ir poreikių”, – sako A. Ardzijauskas.

Ultramaratonininkas ne kartą įveikė įspūdingus atstumus. 2014-ųjų vasarą lietuvis JAV bėgo nuo Los Andželo iki Niujorko, o 2018-aisiais – nuo Dakaro iki Vilniaus. Jis buvo skirtas paminėti Lietuvos nepriklausomybės šimtmečiui. **LRT**

LIETUVOS KRAŠTO APSAUGOS MINISTRAS SU JAV AMBASADORIUMI LIETUVOJE APTARĖ AKTUALIJAS SAUGUMO IR GYNYBOS SRITYJE

Balandžio 21 d. Lietuvos krašto apsaugos ministras Raimundas Karoblis, nuotoliniu būdu susitikęs su JAV ambasadoriumi Lietuvoje Robertu S. Gilchristu, aptarė COVID 19 įtaką Lietuvos saugumui ir gynybai, JAV paramą Lietuvai ir nuolat vystomą dvišalį bendradarbiavimą.

„Nors šiuo metu, suprantama, daugiausiai dėmesio skiriame atsakui į COVID-19 pandemiją, turime nepamiršti ir konvencinių grėsmių, kurios niekur nedingo. Dvišalis ben-

dradarbiavimas su JAV ir JAV parama Lietuvai yra kaip niekuomet svarbi. JAV bataliono buvimas Lietuvoje reikšmingai padidina Lietuvos saugumą, o parama vystant pajėgumus sustiprina Lietuvos kariuomenę. Už tai esame dėkingi JAV, o Lietuva savo ruožtu nuosekliai vykdo savo tarptautinius įsipareigojimus ir toliau investuoja į karinių pajėgų stiprinimą, kad drauge su sąjungininkais užtikrintumėme NATO rytų flango saugumą,” – sakė ministras.

LR KAM

Lietuvos krašto apsaugos ministras Raimundas Karoblis bendrauja nuotoliniu būdu su JAV ambasadoriumi Lietuvoje Robertu S. Gilchristu.

Luko Tamošiūno /LR KAM nuotr.

LIETUVOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTRO PASITARIMAS SU JAV VALSTYBĖS SEKRETORIAUS PAVADUOTOJU

Balandžio 28 dieną Lietuvos užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius su Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) Valstybės sekretoriaus pavaduotoju Stephenu Biegunu telefonu aptarė saugumo iššūkius, keliamus tiek konvencinių, tiek naujų grėsmių, kaip pasaulinė COVID-19 krizė.

Pokalbyje pažymėta, kad kovojant su pandemija svarbu sutelktos sąjungininkų pastangos. Išreikštas susirūpinimas

dėl didėjančio Rusijos karinio aktyvumo, toliau destabilizuojančio padėtį Rytų Ukrainoje, bandymų atšaukti sankcijas prisidengiant pandemija. Sutarta, kad šios besitęsiančios Rusijos agresijos kontekste dar labiau išauga Euroatlantinės bendruomenės paramos Rytų partneriams reikšmė.

Aptariant Baltarusijos klausimą, ministras paminėjo, kad Vakarų šalys suinteresuotos politiškai, ekonomiškai ir energetiškai nepriklausoma

ma Baltarusija. Patikino, kad Lietuva pasirengusi dirbti kartu, didinant Baltarusijos energetinę nepriklausomybę, tačiau svarbu, kad ir Baltarusija dėtų pastangas. L. Linkevičius pabrėžė rinkos ekonomikos reformų ir tvaraus ekonominio augimo, pagarbos žmogaus teisėms svarbą. Išreiškė nerimą dėl nepakankamų šalies pastangų suvaldyti COVID-19 pandemiją, Rusijos spaudimo strateginiams šalies ekonomikos sektoriams.

Ministras paprašė JAV paramos Lietuvos pozicijai Astravo atominės elektrinės klausimu, akcentavo minėto projekto neatitikimą aplinkosauginės ir branduolinės saugos standartams ir būtinybę įgyvendinti Europos Sąjungos (ES) streso testų rekomendacijas iki elektrinės paleidimo.

„Turime dirbti kartu, siekiant išlaikyti laisvą ir nepriklausomą Baltarusiją. Astravo atominės elektrinės statyba prieštarauja ekonominei logikai, šaliai užkraudama milžinišką ekonominę naštą, ir dar labiau didindama priklausomybę nuo Rusijos”, – teigė L. Linkevičius.

mybę nuo Rusijos”, – teigė L. Linkevičius.

Taip pat, pokalbio metu aptartas transatlantinis ryšys ir nuolat gilėjantis dvišalis ir daugiašalis bendradarbiavimas NATO. Paminėta tęstinio JAV karinio buvimo regione reikšmė ir patikinta, kad Lietuva užtikrina visą reikiamą paramą sąjungininkų pajėgoms COVID-19 kontekste. Pokalbyje atkreiptas dėmesys į vis gausėjančias prieš Lietuvą ir jos sąjungininkus nukreiptas kibernetines ir informacines atakas.

LR URM

LIETUVOS DIPLOMATŲ TALKININKAI JAV 1940-1990 METAIS: IŠEIVIJOS RYŠIAI SU VAŠINGTONO ADMINISTRACIJA

Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademijos
prof. Juozas Skirius

II.

(Pradžia š.m. balandžio 21 d. „Dirvos” laidoje).

Per visą laisvinimo laikotarpį, ką rodo aiškiai archyvinė medžiaga, buvo palaikomi ryšiai tarp Lietuvos diplomatų ir svarbiausių išeivijos organi-

zacijų – vyko konsultacijos, susirašinėjimas, kaupiama bei skirstoma leidiniams medžiaga ir pan.

JAV lietuvių politinės veiklos etapai

Planinga ALT’a, kuri tampa svarbiausia lietuvių politinė jėga pirmaisiais dešimtmečiais, veikla, anot istoriko Antano Kučo, prasidėjo nuo 1943 m. pradžios. Tų metų sausio 8 d. Niujorke vykusio ALT konferencija nutarė Lietuvos laisvinimui suburti visas JAV lietuvių jėgas ir organizacijos veiklą pastatyti ant tvirtų teisinių pagrindų. 1943 m. rugsėjo 2-3 d. Pitsburge įvyko gausus ALT suvažiavimas, literatūroje dar įvardijamas kaip kongresas,

kuriame dalyvavo apie 500 lietuvių atstovų, Lietuvos pasiuntinys P. Žadeikis, konsulai J. Budrys ir P. Daužvardis, Latvijos ir Estijos atstovai ir abu Pensilvanijos valstijos senatoriai. Suvažiavimas parodė aiškią ALT ateities veiklos kryptį ir priėmė statutą. Nuspręsta dirbti, kad būtų įgyvendinti Atlanto Chartos dėsniai, ir ypač stengtis, kad jie būtų pritaikyti Lietuvai atstautant jos nepriklausomybę; teikti moralinę ir materialinę pagalbą Lietuvos žmonėms, šelpti pabėgusius nuo priespaudos ar ištremtus jos piliečius. Skleisti JAV visuomenėje teisingą informaciją apie Lietuvą ir ją ginti nuo priešų šmeižto. Nuo tada ir prasideda aktyviausia ALT veikla – tarybos delegacijos lankėsi JAV valdžios įstaigose, teikė memorandumus, kalbėjosi su aukšto lygio JAV valdininkais paramos Lietuvos nepriklausomybei reikalui, stengėsi palaikyti artimus ryšius su senatoriais ir kongresmenais. Prieš kiekvieną svarbesnį tarptautinį įvykį ALT stengėsi informuoti Valstybės departamentą apie esamą Lietuvos padėtį, taip primenant Baltijos šalių okupacinį režimą.

ALT nebuvo vienišas. Jam

į talką ateina VLIKas, kuris 1955 m. persikelia į JAV ir įsikuria Niujorke. Mat paaiškėjus, kad Lietuvos nepriklausomybės klausimo sprendimas atidedamas ateičiai ir pradėjus iš Vokietijos po pasaulį išsivaižinėti lietuviams pabėgėliams, tarp VLIK’o veikėjų stiprėjo nuomonė, kad organizacijai reikia persikelti į JAV, arčiau gausios lietuvių išeivių bendruomenės ir jos organizacijų.

Tautos fondo leidinyje rašoma: „ALTos santykiai su VLIKu visais laikais buvo geri. Dar Vokietijoje stovyklų laikais jo moralinė ir ypač finansinė pagalba buvo gyvybinis VLIKo veiklos siūlas. VLIKui atsikėlus į JAV, ALTa nuoširdžiai jo veiklą rėmė, padėjo sueiti į kontaktus su valdžios žmonėmis, pripažino VLIKo teisę vadovauti laisvės kovai pasauliniu mastu ir jį finansiškai rėmė, dalindamasi tradicinėmis Lietuvos laisvinimui skirtomis Vasario 16-minėjimų metu surenkamomis aukomis”¹.

(Bus daugiau)

1 Tautos fondas. Lithuanian National Foundation, Inc, 1943-2002. Vyr. redaktorius Kęstutis K. Miklas. Brooklyn, N.Y.: Draugo spaustuvė, 2002, p. 79.

Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto (VLIK) suvažiavimo Niujorke dalyviai (1955). www.vle.lt

POEZIJOS NEJMANOMA UŽDARYTI!

JAV lietuvių Poezijos pavasario rengėja poetė Sandra Avižienytė.

Na štai, jokie karantinai, joks COVID-19 nesutrukdė – JAV lietuvių Poezijos pavasaris įvyko! Tiesa, jis vyko ne „Sielos“ galerijoje – kaip buvo numatyta. Kadangi, pasak šio renginio organizatorės ir knygos „Vėtrungės“ sudarytojos poetės Sandros Avižienytės, „poezija – gyvas dalykas. Jos neįmanoma nei uždaryti, nei apriboti, nei perkelti į kitą datą“, renginys vyko virtualiai. Malonu sakyti, kad balandžio 18 d., šeštadienį, 6 val. v. Čikagos laiku arti 100 poezijos mėgėjų, prisijungusių internetu prie „ZOOMpajavit20“, tikrai nenusivylė – buvo ir eilių, ir susitikimų su šių metų Poezijos pavasario dalyviais – poetais, ir dainų, ir muzikos. Tad apie viską iš pradžių.

Vakaras prasidėjo Rimanto Pažemecko daina (Roberto Danio žodžiais) „Daina dukrai“. Poezijos pavasario proga visus susirinkusius prie kompiuterių ekranų pasveikino JAV lietuvių Poezijos pavasario rengėja, knygos „Vėtrungės“ sudarytoja Sandra Avižienytė, pasipuošusi Lietuvių Fondo marškinėliais. Vakaro svečius „priiminėjo“ Linas Umbrasas, o „Facebook“ pasirodančius komentarus – Arūnas Šatkus. Renginį įrašinėjo Arvydas Reneckis.

Sveikinimo kalbą pasakė Lietuvių rašytojų draugijos pirmininkas kun. Valdas Aušra. Susirinkusieji pagerbė š. m. kovo 28 d. Anapilin iškeiliavusią poetę Eglę Juodvalkę. Eglė dalyvaudavo ir JAV lietuvių Poezijos pavasariuose. Paskutiniai jos eilėraščiai išspausdinti leidinyje „Žemyna“ 2019 metais. Susirinkusieji pagerbė ir šių metų Poezijos

pavasario dalyvės Teresės Pautieniūtės-Bogutienės vyro Jono Bogutos, kuris paliko žemiškąjį pasaulį š. m. kovo 9 d., atminimą.

Pradėdama vakarą S. Aviežinytė pristatė šių metų Poezijos pavasario kūdikį – rinktinę „Vėtrungės“ (sudarytoja Sandra Avižienytė, viršelio dailininkė Karolina Pačekajūtė, korektorė Laima Apanavičienė) ir padėkojo Lietuvių Fondui (LF) už paramą leidžiant 2019 m. Poezijos pavasario knygą „Žemyna“ (ir tikisi, kad LF parems ir šių metų knygos leidybą).

Šių metų šventėje dalyvavo 32 autoriai iš 11 valstijų. Dekodama visiems dalyviams renginio organizatorė viliasi, kad prie šio renginio prisidės JAV LB Kultūros taryba – skirs premijas Poezijos pavasario laureatams ir parems jų knygų leidybą.

Mikrofoną perėmė Lietuvoje gyvenantis dainininkas Vygantas Kazlauskas, sudainavęs Vainiaus Bako eilėmis parašytą dainą „Mano hobis“.

Vakare dalyvavo nemažas būrys poetų, kurie skaitė savo eilėraščius. Kaip sakė renginio organizatorė, buvo sunku sudėti darbotvarkę, tačiau virtualus bendravimas pateikė savo formą. Pirmasis savo eilėraščius skaitė Ilinojuje gyvenantis Artūras Šatkus. Baigęs skaityti jis pakvietė savo kūrybą pristatyti Liną Umbrąsą. Linas skaitymo estafetę perdavė kitiems vakare dalyvaujantiems poetams. „Lipdami į sceną“ ir vienas kitam perduodami skaitymo estafetę eiles skaitė Aldona Petrus, Valdas Aušra, Vilmantija Petruškevičiūtė-

McCarthy, Sandra Avižienytė.

Ir vėl skambėjo muzika. R. Pažemeckas padainavo Rudyard Kipling tekstu (vertė Lionginas Pažūsis) parašytą dainą „Jei tu gali“

Vakaras tęsėsi. Savo kūrybą pristatė Daiva Rudytė-Savickienė (Kalifornija), Daiva Karužaitė (Ilinojus), Renata Čiužausk-Markley (Džordžija), Algimantas Remeika (Ilinojus), Jura Michaljanč’as

(Kalifornija), Remigijus Panavas (Niujorkas). Poetas Zenonas Gailius ne tik skaitė savo eilėraščius, bet ir akordeonu pagrojo italų melodiją „Besame mucho“.

Po ilgesingo Zenono grojimo savo eiles skaitė Rasa Stefa Miliauskas (Ilinojus). Turiu atsiprašyti gerb. Rasos, kad, rašydama straipsnį apie „Vėtrungės“ („Draugas“, 2020 m. 18 d.), dalyvių sąrašą praleidau jos pavardę. Tačiau patvirtinu, kad jos eilės yra ne tik išleistoje knygoje, bet išgirdome ją ir virtualiame renginyje.

Iš Rasos estafetę perėmė Evelina Žilionytė-Hutton, gyvenanti Floridoje, o dainininkas ir dainų kūrėjas V. Kazlauskas pakvietė pasiklausti Roberto Danio žodžiais sukurtos dainos „Nuotrauka“.

Po šios dainos Indrė Mineikienė (Indiana), skaitydama savo vaikišką eilėraščių, „skraidino“ internetinėje erdvėje savo darbo lėlę – uodą (Indrė daugeliui pažįstama kaip vaikiškų spektaklių kūrėja). Po jos girdėjome poetus, gyvenančius Ilinojuje: Albertą Vals, Gabriellą Tymarskis ir Jadvygą Musteikienę.

Renginio pabaigoje dėmesys buvo skirtas 2019 ir 2020 metų Poezijos pavasarių laureatams Algiui Dirdai (knyga „Postmodernistiniai modernizmai“) ir Romualdai Zableckai (knyga „Nuodėmių taurė“). Vakaro dalyvius su Algiu Dirda ir jo kūryba supažindino Aldona Petrus, pabrėžusi, kad Algis rašo ne tik lietuvių, bet ir anglų kalba. Savo eiles jis yra skaitęs „The Poetry Foundation“ bibliotekoje, ir jo eilėraščiai anglų kalba yra labai vertinami amerikiečių. Algis paskaitė savo kūrybos eilių.

Po A. Dirdos pristatymo gitarą į rankas paėmė R. Panavas. Jam baigus dainuoti,

Virtualaus JAV lietuvių Poezijos pavasario dalyvių grupė.

apie Romualdą Zablecką ir jo kūrybą papasakojo Sandra Avižienytė. Ji pažymėjo, kad Romualdas ne tik rašo eiles, bet ir kuria muziką, daug jo dainų galima rasti virtualioje erdvėje „YouTube“. Jis yra aktyvus Kolorado lietuvių bendruomenės narys. Atsakydamas, kodėl jo knygos viršelis baltas, o jo kampe stovi juoda varna, Romualdas sakė, kad šiais laikais stengiamės gyventi virtualiame pasaulyje, kur dažniausiai rodomos gražiausios akimirkos, tačiau gyvenime susiduriame ir su bėdomis. Tad viršeliu jis ir norėjęs parodyti, kad gyvenime yra visko – ir balto, ir juodo.

Alvydo Pakarklio sukurtas medalis.

Pabaigai nuskambėjo dvi dainos S. Avižienytės žodžiais: R. Pažemeckas padainavo „Klajūną“, o V. Kazlauskas – „Susitikimas“.

Kaip ir kiekvienais metais Poezijos pavasario dalyviai ir rengėjai yra apdovanojami menininko Alvydo Pakarklio darbais. Šiam Poezijos pavasariui Alvydas sukūrė medalius. Deja, virtualioje erdvėje to padaryti nebuvo galima, tad apdovanojimui visus pasieks paštu.

Pirmasis virtualus JAV LB Poezijos pavasaris baigėsi. Kaip teigė į renginį „atėję“ dalyviai ir svečiai, jis buvo ne prastesnis už tuos, kai susirinkdavo aki-vaizdžiai. Tai – nauja patirtis. Nepaisant visko, kas vyksta aplinkui, jis įvyko. „Nuostabus

renginys. Ačiū organizatoriams“, – ant „Facebook“ sienos parašė Kristina Riškutė. O štai Joana Bernote-Zizaitė, turėjusi apipavidalinti renginį, vyksiantį „Sieloje“, rašo: „...džiaugiuosi jame dalyvavusi nors ‘on line‘ (...). Gera nuotaika, šypsenos, gražios eilės praskaidrino ‘Corona‘ pandemijos ‘pavogtą‘ šeštadienio vakarą. Manau, kad jis tikrai pavyko, nors ir buvo kitoks. Ačiū Sandrai Avižienytei už visų ‘sujungimą‘ ir ačiū visiems Jums, kad esate poetai“. Ir tokių parašymų buvo ne vienas.

O štai jau kitą rytą mus pasiekė Jadvygos Musteikienės žinutė: „Gal reikėtų sakyti: ‘O štai ir PO‘, bet vidus tebėra ČIA ir, manau, kad jis dar negreit, o gal ir išvis jau niekur neišeis, nes mes apsikabinom širdimis ir Meilės rankomis palietėme vienas kitą. Kokia Šviesa iš mūsų plaukė, Dangus, atrodytų, seniai To laukė. Viduje lengvumas ir šviesa ir begalinis dėkingumas – kokie mes gražūs, kokie mes stiprūs, apsikabinę širdimi. Ačiū“.

Stebėdama visą susitikimą iš šalies, galiu paliudyti – jis buvo be galo šiltas. Daugelis šiame poezijos pavasaryje dalyvaujančių pirmą kartą buvo „ištraukti į dienos šviesą“. Smagu buvo girdėti, kad autoriai, paprašyti susitikimo metu skaityti po vieną eilėraščių, skaitė jų daugiau. Jie pagaliau išdrįso, panoro pasidalinti savo mintimis. Ir tai, be jokios abejonės, yra Sandros Avižienytės nuopelnas. Tai ji ragino, drąsino, kvietė dalyvauti, išlausė daugelio abejones.

Sveikinu visus JAV lietuvių Poezijos pavasario dalyvius ir linkiu jiems visiems (o ir tiems, kurie dar „rašo į stalčių“) kūrybinės sėkmės. Iki kitų susitikimų.

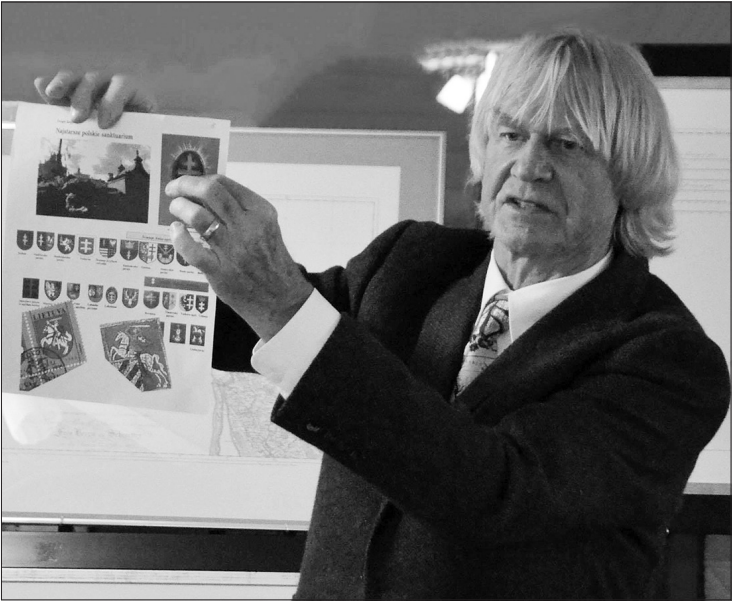
Visos nuotraukos straipsnio autorės.

Laima Apanavičienė

Šiame numeryje „Dirvos“ skaitytojams pristatome naują laikraščio rubriką *Kartografijos vaidmuo pasaulio istorijoje*, kurioje skaitytojai galės susipažinti su sunkiosios pramonės statybos inžinieriaus (ilgamečio Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos nario), vieno iš tiltų Čikagoje projektuotojų, kartografo, filatelisto bei sfragisto, Pedagoginio lituanistikos instituto Čikagoje dėstytojo, Kartografijos skyriaus įkūrėjo Lituanistikos tyrimo ir studijų centre **Rimanto A. Kunčio–Žemaitaičio** ilgametę patirtimi grįstais tyrinėjimais, atspindinčiais jo privačioje kolekcijoje esančių žemėlapių, pašto ženklų bei antspaudų reikšmę pasaulio istorijoje bei, remiantis originaliomis iliustracijomis, pateiktais istoriniais jų vertinimais. Susidomėjusiuosius kviečiame diskutuoti el. paštu dirva.press@gmail.com.

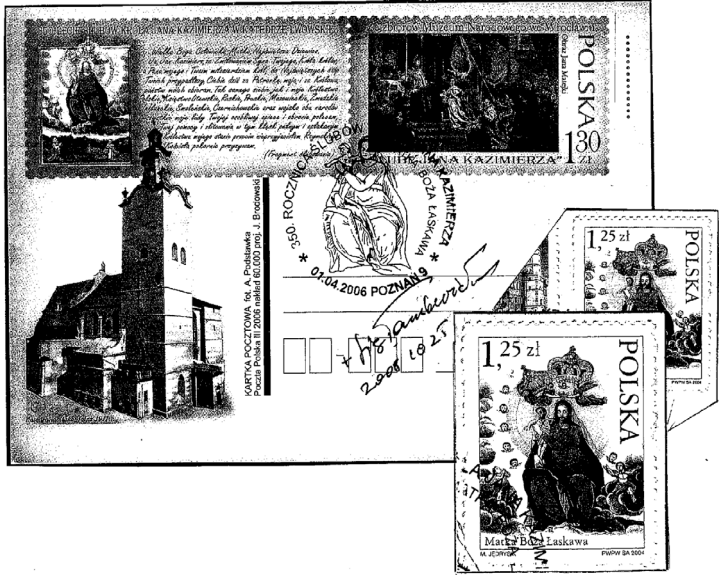
Autorius yra skaitęs paskaitas Lietuvos edukologijos universitete, Lietuvoje, Jaunimo centre (ekspozitais prisidėjęs Balzeko lietuvių kultūros muziejui), Čikagoje ir Pasaulio lietuvių centre Lemonte; yra rengęs ne vieną parodą ir skaitęs paskaitas Mokslo ir kūrybos simpoziumų metu bei išleidęs tam skirtą katalogą „Lietuvos kartografinio vaizdo vystymosi bruožai XVI–XVIII a.“. Žemėlapių paroda buvo pristatyta organizuojant renginius Pasaulio lietuvių inžinierių ir architektų sąjungai, Lietuvių skautų sąjungai bei paskaitų metu dėstant Pedagoginiame lituanistikos institute. 2018 metais autorius skaitė paskaitų ciklą „Heraldikos ir kartografijos vaidmuo Lietuvos istorijoje“, skirtą paminėti Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį.

„Dirvos“ korespondentė Živilė Gurauskienė, el. p. dirva.press@gmail.com

Rimantas A. Kunčius-Žemaitaitis. Autorės nuotr.

MOTINYSTĖ PAŠTO ŽENKLUOSE

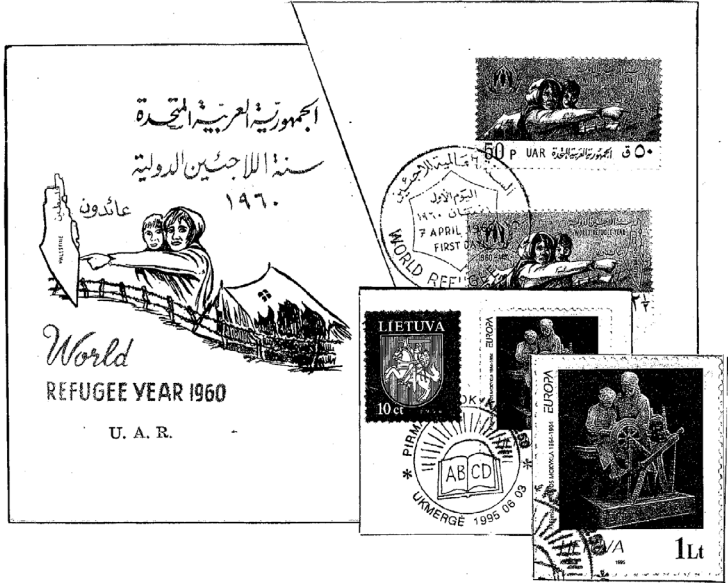
Pirmoji iliustracija.

Pirmąją gegužės sekmadienį Lietuvoje švenčiant Motinos dieną Bažnyčia visus tikinčiuosius kvietė gegužinėms pamaldoms, kurių metu buvo meldžiamasi už gyvas ir mirusias motinas. Šios pamaldos yra žinomos kaip labai sena religinė praktika ir jau XII amžiuje užtiknami aiškūs gegužinių pamaldų pėdsakai Ispanijoje, Prancūzijoje ir Vokietijoje. Apie 1840 metus jos įsigalėjo Lietuvoje ir Lenkijoje. Gegužės mėnuo skirtas dangiškosios ir žemiškosios Motinos garbei. Motinos dienos sumanytoja yra Ona M. Jarvis – amerikietė, kurios motina mirė 1905 metais antrąją gegužės mėnesio sekmadienį. Pirmą kartą ši šventė buvo švęsta Crofton, W. V., mies-

telyje, iš kur buvo kilusi Ona Jarvis. Po to, 1908 m., Jarvis rūpinosi, kad būtų paskirta speciali diena pagerbti visoms motinoms Filadelfijos mieste. Ši šventė žmonėms užgavo širdis, taigi, netrukus ėmė plaukti laišukai valdžios atstovams su prašymais, kad ji būtų oficialiai įteisinta visoje Amerikoje. 1913 m. Pensilvanijos valstybė paskelbė Motinos dienos šventę, o 1914 m. Senatas ir Kongresas priėmė rezoliuciją, kad Motinos diena būtų švenčiama visoje Amerikoje gegužės mėnesio antrąją sekmadienį. Lietuvoje ši šventė buvo pradėta švęsti 1929 m. Jai buvo skiriamas pirmasis gegužės mėnesio sekmadienis. Tad, švęsdami Motinos dieną, prisimename tris savo motinas: Dievo

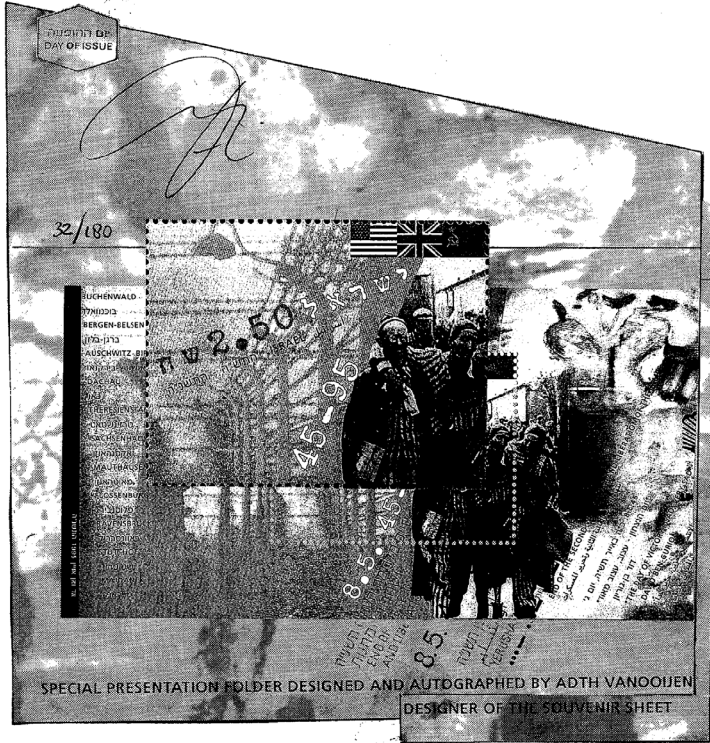
Motiną, Motiną Gimdytoją ir Motiną Tėvynę. Beje, motina prie verpimo ratelio yra mūsų tautos simbolis. Pirmoje skaitytojams pateiktoje iliustracijoje matome Lenkijos pašto leistą atviruką su dabartinio Lietuvos kardinolo Sigito Tamkevičiaus SJ parašu, skirtą 350–osioms Lietuvos ir Lenkijos karaliaus Kazimiero aukos Dievo Motinai metinėms Ukrainoje, Lvovo katedroje, paminėti, kuomet, užpuolus Švedijai, karalius Dievo Motinos globai pavedė Lietuvą ir Lenkiją. Atvirukas antspauduotas specialiai tam Poznanės pašto sukurtu antspaudu. Jo iliustracijoje matome Lvovo katedrą, karaliaus žodžius, pasakytus pavedant abi šalis Dievo Motinos globai, ir pašto ženklą, vaizduojantį karaliaus Kazimiero auką Dievo Motinai, pagal Jono Mateikos paveikslą. Šalia matome Lenkijos pašto išleistą pašto ženklą su Lvovo katedros Dievo Motina, kurios garbei karalius Kazimieras aukojo Lietuvą ir Lenkiją.

Antroje iliustracijoje skaitytojams pristatomas U. A. R. pašto išleistas vokas, skirtas Pabėgėlių metams. Iliustracijoje matome pabėgėlę palestinietę motiną su vaiku, rodančią į Palestinos žemėlapi. Už nugaros jiems – pabėgėlių stovyklos palapinė. Tą patį vaizdą matome ir išleistuose pašto ženkluose (keturių pašto ženklų serija) su tai progai sukurtu antspaudu. Dešiniajame iliustracijos šone, šalia pašto ženklo su Lietuvos valstybiniu herbu, matome 1995 m. Lietuvos pašto išleistą pašto ženklą su jau minėta iliustracija – Motina prie verpimo ratelio, mokanti vaiką skaityti iš maldaknygės (Petras Rimša. *Lietuvos mokykla*). Pašto ženklas antspauduotas 1995 06 03 Ukmergės pašto sukurtu antspaudu, skirtu paminėti pirmosios mokyklos Ukmergėje 250 m. jubiliejų.

Antroji iliustracija.

HOLOKAUSTO AUKŲ ATMINIMO DIENA PAŠTO ŽENKLUOSE

Š. m. balandžio 20–21 dienomis pasauliui minėjus Holokausto aukų atminimo dieną (*Yom HaShoah*) buvo pagerbti žuvusieji per Holokausto laikotarpį nuo nacistinės Vokietijos režimo. Išreikšdami ypatingą pagarbą žuvusiesiems, kviečiame domėtis vienos baisiausių iš visų nacių įkurtų naikino stovyklų istorija ir vertinti to meto įvykius atsižvelgiant į skirtingų tyrinėtojų išvadas. Lenkų tyrinėtojas Franciszekas Piperas, kaip vienas kompetentingiausių Aušvico (lenk. *Oświęcim*, vok. *Auschwitz*) tyrėjų, 1993 m. keliomis kalbomis išleistoje monografijoje teigia, jog mirusių ir žuvusių kalinių skaičius Aušvice galėjo siekti nuo 1,1 iki 1,5 milijono. Beje, jis kritiškai vertina tuos autorius, kurie tik tarp kitko parašo arba visai nepamini, kad buvo naikinami lenkai ir kitų tautybių atstovai. F. Piperas naudojosi atsivėrusiais

Rusijoje esančiais archyvais, kuriuose buvo aptikta kalinių mirčių registracijos knygos, bei Europos miestų, iš kurių atveždavo žmones į Aušvicą archyvais, kuriuose saugomi deportuojamųjų sąrašai. Beje, kai kalbame apie Aušvicą, reikėtų prisiminti, kad ši sąvoka apėmė 17 lagerių, kurie buvo išsidėstę 40 kv. km teritorijoje. (Voruta. 2011 m. sausio 7 d. nr. 1 (715). Iliustracijoje – proginiam lankstinuke su autoriaus parašu, matome aukų atminimui 1995 04 25 Izraelio valstybinio pašto išleistą pašto ženklą, bloką, su Jeruzalės pašto tai progai skirtu pašto antspaudu. Pašto ženkle matome koncentracijos stovyklos kalinius ir trijų, žydus išlaisvinusių, valstybių vėliavas – Jungtinių Amerikos Valstijų, Jungtinės Karalystės ir Sovietų Sąjungos. Kairiajame bloko šone išvardytos koncentracijos stovyklos. Pašto ženklo autorius Adth Vanooijen.

PRENUMERUOKITE DIRVA

DIRVA

LAIPYBIAUSIAI JAVIEŠIENIAMS
LITUVOS KURIOJAMŲ KLAUSIAUJAM

METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLAUSE - \$78,
ORO PAŠTU | UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00

RENGINIŲ KALENDORIUS

Birželio 14 d., sekmadienį 2 val. p. p. United Latvian Ev. Lutheran šventovėje (1385 Andrews Ave., Lakewood, OH 44107), vyks **Baisiojo 1941 m. birželio ekumeninės pamaldos**. Šį liūdną minėjimą rengia *Baltic American Committee of Greater Cleveland*.

„Dirvos“ inf.

LIETUVOS BAŽNYČIA PER KARANTINĄ

Gegužės mėnesį Lietuvos ir pasaulio tikintieji pradėjo stiprinti Šventojo Tėvo laiškų ir meldamiesi jo pasiūlytomis maldomis. Popiežiaus maldose minimas Marijos Ligonų Sveikatos titulas primena ir Šiluvos Dievo Motinos globą.

Gegužės mėnesį Šiluvos šventovėje organizuojamomis iniciatyvomis kviečiama artimiau susipažinti su gražiausiais titulais vadinama Mergele Marija. Gegužės šeštadieniais iš Šiluvos šventovės vyks nuotolinių pokalbių apie Mariją ciklas. Iš Šiluvos bazilikos kiekvieną dieną per feisbuko tinklą transliuojamos Mišios.

Pirmąjį gegužės sekmadienį minint Motinos dieną iš Šiluvos Dievo Motinos Apsireiškimo koplyčios per LRT televiziją transliuotos Mišios ir suteiktas palaiminimas visoms mamoms.

Nuo balandžio vyksta Šiluvos šventovės iniciatyva „Šviesos žemėlapis“, pakvietusi jungtis į bendrą maldą ir konkrečia pagalba padėti labiausiai nukentėjusiems nuo pandemijos. Šios akcijos iniciatoriai labai džiaugiasi popiežiaus Pranciškaus laiškų ir pasiūlytomis maldomis: tai gražus ženklas, kad Šventoji Dvasia vieningai veikia ir įkvepia melsti Švč. M. Marijos užtarimo.

Ketvirtąjį Velykų sekmadienį minėta taip pat Pasaulinė maldos už dvasinius pašaukimus diena. Kauno arkivyskupijoje pašaukimų sielovados srityje besidarbuojantis kun. Gintaras Blužas OFS yra įsitikinęs, kad kiekvienas žmogus turi jam skirtą misiją šioje žemėje – būdą būti dovana kitiems. Reikia tik drąsos pasirinkti kelią link savo gyvenimo tikslo. Blogiausia yra stoviniuoti ir nieko nesirinkti, bijant rizikuoti, – sako sielovadininkas.

Šioje srityje pradėjo darbą ir neseniai pašaukimų ugdymo pedagogikos studijas Romoje baigusi ses. Loreta Armalytė. Marijos tarnaičių kongregacijai priklausanči sielovadininkė

su besidominčiais jaunuoliais kol kas bendrauja virtualioje erdvėje. Pasak jos, einant pašaukimo atpažinimo keliu reikia nebijoti eiti prieš srovę, nes visuomenėje vyrauja tendencija nuvertinti pašaukimo svarbą: nepakankamai ver-

Nuo pat XVII amžiaus pradžios į Šiluvą maldininkus traukė malonėmis garsėjantis Švč. Mergeles Marijos su Kūdikiu paveikslas. *ELTA*

tinamas pašaukimas šeimai, nekalbant apie dvasinius pašaukimus.

Balandžio 27 d. minėta Medicinos darbuotojų diena. Vyskupas Algirdas Jurevičius vaizdo žinia pasveikino medikus, pabrėždamas, kad Dievas yra ne tik Gelbėtojas, bet ir Gydytojas, Jis renkasi bendradarbius išganymo ir gydymo darbe. Ganytojas linkėjo: „Tegul jūsų meilės ir pasiaukojimo pavyzdys būna labiau užkrečiantis negu virusas“. Vyskupas dėkojo medikams ir asmeniškai, paliudydamas kaip Dievo valia ir gydytojų pastangomis vos gimusiam jam buvo išgelbėta gyvybė.

LGGRT CENTRAS LAIMĖJO BYLĄ DĖL PAŽYMOŠ APİE J. NOREIKĄ

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas atmetė JAV gyvenančio Lietuvos piliečio Granto Arthuro Gochino skundą prieš Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrą. Balandžio 1 dieną įvykusiame teismo posėdyje Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija nutarė, kad pareiškėjo G.A. Gochino reikalavimas įpareigoti Centrą pakeisti Centro istorinę išvadą dėl Jono Noreikos veiklos yra netenkinamas. Ši teismo nutartis yra neskundžiama.

Vyriausiasis administracinis teismas taip pat nutarė priteisti Centrai iš pareiškėjo G. A. Gochino bylinėjimosi išlaidas.

Primename, kad 2019 m. kovo 27 d. Vilniaus apygardos administracinis teismas

taip pat buvo atmetęs G.A. Gochino skundą prieš Centrą, tačiau G. A. Gochinas šį teismo sprendimą apskundė Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui.

Pranešame, kad kovo 17 dieną, Vilniaus apygardos administracinis teismas atsisakė priimti dar vieną pil. A. G. Gochino skundą dėl naujos Centro pažymos apie Jono Noreikos veiklą. Centras, radęs naujų istorinių šaltinių, šia pažyma paskelbė, kad Jonas Noreika aktyviai prisidėjo prie Lietuvos žydų gelbėjimo ir kad jis laikytinas antinacinio pasipriešinimo dalyviu nuo pat savo darbo Šiaulių apskrities viršininku pradžios.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras

symo pamokas, kai ganytojai klausėsi tikinčiųjų ir stengėsi atsiliepti į esamą situaciją. Ji taip pat džiaugiasi interneto transliacijų peržiūrų skaičiais, tačiau kviečia atlikti nuodugnę tyrimą, pažymėdama, kad tikinčiųjų bendruomenė nėra tik žiūrovų būrys.

Vertėja ir publicistė Gabrielė Gailiūtė-Bernotienė pastebi, kad karantino laikotarpiu buvo viešai ir dalykiškai kalbama apie parapijų finansus. Ji pažymi, kad interneto erdvėje suaktyvėjo ir asmeninė sielovada, dvasinė pagalba: kunigai, vienuoliai ir pasauliečiai siūlėsi bendrauti, padėti. Ypač entuziastingai šioje veikloje dalyvauja seserys vienuolės.

Vertėjas ir poetas Tomas Tašauskas sako, kad pagrindinė karantino pamoka yra kvietimas visapusiškai atsinaujinti, dėkingai pažvelgti į tai, ką laikėme savaime suprantamas dalykais. „Socialinio pasninko“ patirtis parodė, kaip labai reikia tiesioginio bendravimo, gyvų susitikimų su kitais tikinčiaisiais. Pasak jo, atskirties patirtis įkvėps ir dėkingumą už sakramentus, Dievo artumo ir meilės ženklus.

Pranciškonas kun. Arūnas Peškaitis OFM paskelbė viešą laišką, kuriame atkreipia dėmesį į užsitęsusio karantino poveikį psichinei žmonių sveikatai. Jis kreipiasi į žiniasklaidos atstovus, ragindamas nepamiršti viltingų žinių, neapsiriboti tik aliarmo signalais. Jis pabrėžia: tik būdami laisvi būsime atsakingi.

Vilniaus arkivyskupijos feisbuko juostoje dalijamasi istorijomis, kaip karantino metu teikiama pagalba seneliams ir vargstantiesiems.

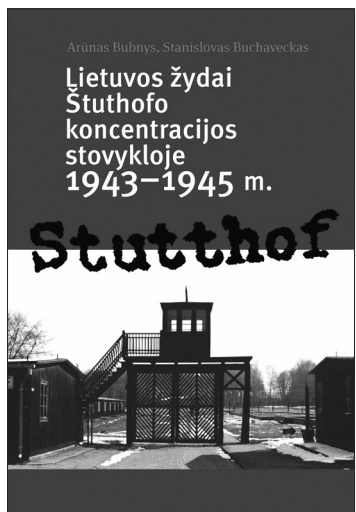
Vatican News

„DIRVAI“ AUKOJO:

L. Jarasunas-Francel, Willowick, OH.....	45
V. Miselis, Monroeville, PA.....	45
A. Muliolis, Euclid, OH.....	25
J. Pautienis, W. Barnstable, MA.....	20
A. Giedriene, Willowick, OH.....	10

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

— ATSIŪSTA PAMINĖTI —

Išleista nauja knyga „Lietuvos žydai Stutthofo koncentracijos stovykloje 1943–1945 m.“. Joje pirmą kartą Lietuvos istoriografijoje skelbiami Lietuvos žydų, 1943–1945 m. kalintų Stutthofe, sąrašai. Šie dokumentai buvo rasti Stutthof muziejaus archyve. Po Vilniaus, Kauno ir Šiaulių getų likvidavimo 1943–1944 m. tūkstančiai Lietuvos žydų, daugiausia 1944-ųjų vasarą, nacių buvo atvežti į Stutthofą. Dauguma moterų ir vaikų Stutthofo koncentracijos stovykloje ir jos filialuose palikti kalėti iki išlaisvinimo, vyrai perkelti į Dachau, o nedarbingi žmonės išvežti sunaikinti į Aušvico koncentracijos stovyklą. Knygos įvade apžvelgiama Stutthofo koncentracijos stovyklos istorija, kalinimo režimas ir kalinių statistinė kaita. Knyga iliustruota Stutthofe kalėjusių Vilniaus, Kauno ir Šiaulių getų žydų nuotraukomis.

LGGRTC Leidybos skyriaus išleistų leidinių be prekybinio antkainio ne karantino laikotarpiu galima įsigyti Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus knygynėlyje (Aukų g. 2A, tel. (8 ~ 5) 249 6264) ir LGGRTC Leidybos skyriuje (Didžioji g. 17/1, tel. (8 ~ 5) 279 1038). Šiuo metu šį ir kitus LGGRTC leidinius parduoda el. knygynai www.patogupirkti.lt ir www.humanitas.lt.

„Dirvos“ inf.

Por
apie te
nės rizi
vaikai
arkivy
darbu
sudėti
džiaug
param
mėlapi
ta praė
Gyvyb
„15
pakalb
tarybo
Kučika
cijos d
padėd
siekia
bažnyt
Lie
dinaria
sielova
pasako
Jesinsk
su kar
sunkur
biausiu
žinia.
Ka
Lietuv
spalvin
apie š
sapną
nemok
Kas

PASKELBTAS GERIAUSIŲ 2019-ŲJŲ LIETUVOS SPORTININKŲ ŠIMTUKAS

Lietuvos sporto federacijų sąjunga kartu su visuomeniniu transliuotoju *LRT* kvietė sporto mėgėjus sureitinguoti geriausių 2019-ųjų Lietuvos sportininkų šimtuką, kuriame – net 65 sporto šakų atstovai. Remiantis visuomenės ir komisijos balsų skaičiavimais, paskelbti sportininkų auksinis 10-ukas, sidabrinis 30-ukas ir bronzinis 60-ukas (sportininkai išvardinti abėcėlės tvarka).

Sporto gerbėjai portale *LRT.lt* buvo kviečiami balsuoti nuo kovo 5 d. iki balandžio 1 dienos. Iš viso atiduoti 19 246 balsai.

„Šia iniciatyva siekėme suteikti galimybę visoms federacijoms pagarsinti savo geriausius sportininkus, todėl kiekvienos sporto organizacijos prašėme nominuoti po vieną sportininkę ir sportininką. Matome, kad sporto šakų įvairovė šalyje yra tikrai didelė ir kiekviena iš jų turi savo laimėjimus, savo lyderius. Džiaugiuosi šiais rinkimais, tikiu, kad visiems į geriausiųjų šimtuką patekusiems sportininkams tai bus paskata stengtis dar labiau, o nepatekusiems – atkakliau siekti aukštų sportinių rezultatų“, – sako Lietuvos sporto federacijų sąjungos viceprezidentas, „100 sporto žvaigždžių“ projekto komisijos pirmininkas Romas Vitkauskas.

„Kiekvienam sportininkui svarbu, kad jo pastangos ir laimėjimai būtų pastebėti, todėl visų kolegų vardu dėkoju šios iniciatyvos autoriams ir įgyvendintojams. Dabar visiems svarbu įveikti pasaulį užklupusią krizę, kad vėl galėtume varžytis ir džiuginti savo šalies žmones pergalėmis, kurias būtų galima vertinti jau 2020 m. sporto žvaigždžių rinkimuose“, – iniciatyva „100 sporto žvaigždžių“ džiaugiasi ir sportininkus vienijančios Nacionalinės sportininkų asociacijos prezidentas Justinas Kinderis.

Daugiausia balų rinkimuose surinko ir auksinėmis sporto žvaigždėmis tapo Viktorija Andrulytė (buriavimas), Laura Asadauskaitė-Zadneprovskienė (šiuolaikinė penkiakovė), Mindaugas Griškonis (irklavimas), Simona Krupeckaitė (dviračių sportas, trekas), Edis Matusevičius (lengvoji atletika, ieties metimas), Danas Rapšys (plaukimas), Domantas Sabonis (krepšinis), Evaldas Sodeika ir Ieva Žukauskaitė-Sodeikienė (sportiniai šokiai), Robertas Tvorogalas (gimnastika) ir

Henrikas Žustautas (baidarių ir kanojų irklavimas).

11–40 vietas užėmusiems sportininkams atiteko sidabrinų sporto žvaigždžių vardas. Jomis tapo Nerijus Ališauskas (ledo ritulys), Gabrielė Andrašiūnienė (orientavimosi sportas), Mia Bazytė (muai tai), Juozas Bernotas (buriavimas), Dominykas Dirkstys (muai tai), Karolis Dombrovskis (biatlonas), Arminas Jasikonis (motosportas), Justė Veronika Jocytė (krepšinis), Justinas Kinderis (šiuolaikinė penkiakovė), Iveta Lešinskytė (boksas), Valentina Levickytė (greitasis čiuožimas), Martynas Lianzbergas (regbis), Aidenas Malašinskas (rankinis), Inga Mikštaitė (kiokušin karatė), Motiejus Morauskas (snieglenčių sportas), Aramas Muradyanas (ušu), Laurynas Narušis (boulingas), Dovydas Neverauskas (beisbolas), Kamila Pavlova (ušu), Edgaras Riabko (motorlaivių sportas), Edgardas Sečinkis (kiokušin karatė), Artūras Seja (baidarių ir kanojų irklavimas), Kajus Šikšnelis (kartingas), Evaldas Šiškevičius (dviračių sportas, plentas), Tadas Tamašauskas (boksas), Kotryna Teterevkova (plaukimas), Klaudija Tvaronavičiūtė (tekvondo), Milda Valčiukaitė ir Ieva Adomavičiūtė (irklavimas), Giedrė Vikniūtė (svarsčių kilnojimo sportas) ir Donatas Vilimavičius (regbis).

Bronzinėmis sporto žvaigždėmis tapo 60 sportininkų: Edgaras Abromavičius (tekvondo), Natalija Ambrazaitė (dailusis plaukimas), Viktorė Ažukaitė (fechtavimas), Gintas Balsevičius (sportinė žūklė), Žygimantas Balsiukas (žolės riedulys), Gintaras Čepas (alpinizmas), Gabrielė Čerėpokaitė (baidarių ir kanojų irklavimas), Tadas Dementavičius (orientavimosi sportas), Vytutė Fomkinaitė ir Gerda Voitechovskaja (badmintonas), Paulius Galkinas (imtynės), Kamilė Gaučaitė (imtynės), Karolis Girulis (kulkinis šaudymas), Rasa Grigoraitienė (parasparnių sportas), Virgilijus Grybė (medžioklinis šaudymas), Sandra Jablonskytė (dziudo), Samanta Jakovleva (žolės riedulys), Greta Kaselytė-Lukjančukė (futbolas), Albertas Kašėta (graplingas), Greta Kavaliauskaitė (rankinis), Nida Kilinskaitė (motorlaivių sportas), Audrius Knašas ir Patrikas Stankevičius (paplūdimio tinklinis), Natalja Kočergina (biatlonas), Laurynas Komža (karšto oro

Iš kairės: Danas Rapšys, Viktorija Andrulytė ir Domantas Sabonis.

D. Umbraso/LRT

balionų sportas), Sebastianas Koneckis (šuoliai į vandenį), Rasa Leleivytė (dviračių sportas, plentas), Vasilijus Lendelis (dviračių sportas, trekas), Dangiras Lukošius (svarsčių kilnojimo sportas), Tomas Makarovas (fechtavimas), Andrius Mažeika (imtynės), Klara Miuller (ledo ritulys), Nomeda Neverauskaitė (beisbolas/softbolas), Domantas Norkus (šaškės), Gabrielius Pabijanskas (BMX dviračių sportas), Šarūnas Pacevičius (MTB dviračių sportas), Tomas Pakutinskas (bušido, MMA), Monika Paulauskaitė (žirginis sportas), Donatas Paužuolis (aviamodeliavimas), Andrius Petrovas (žirginis sportas), Glebas Pidluznis (šachmatai), Zygmantas Polinauskas (plaukimas), Paulius Pultinevičius (šachmatai), Gabrielė Rankelytė (kulkinis šaudymas), Romualdas Rečiūga (šaudymas iš lanko), Kornelija Riliškytė (stalo tenisas), Saulė Simutė (alpinizmas), Kotryna Sokolovskytė (greitasis čiuožimas), Katažina Sosna (MTB dviračių sportas), Medardas Stankevičius (stalo tenisas), Gilė Bitė Starkutė (golfas), Julija Stoliarenko (bušido, ju-jitsu), Gabrielė Stonkutė (boksas), Kasparas Strazdas (graplingas), Markas Šamesas (badmintonas), Ernestas Šetkus (futbolas), Edgaras Štura (plaukimas atviruose vandens telkiniuose), Austėja Tamuliūnaitė (motosportas), Inga Timinskienė (šaudymas iš lanko), Živilė Vaiciukevičiūtė (lengvoji atletika, 20 km sportinis ėjimas), Vytenė Vitkauskaitė (paplūdimio tinklinis) ir Aurelija Vosylė (kyudo).

LRT

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Stephen Waite

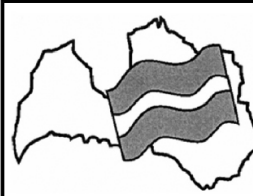
Licenzijuoti direktoriai ir balzamuootojai

936 East 185th Street, Cleveland, OH 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, OH 44095

Telefonas (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
Teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Now serving Lithuanians, including former Taupa Members!

Latvian Cleveland
Credit Union

1385 Andrews Avenue
Lakewood, Ohio 44107
216-228-1996 or 800-577-1996
latvian@ameritech.net

Hours: Mon, Wed, Fri 9:00AM-3PM
Tue 9:00AM-5:30PM

Sun 9:30-10:30AM, 1st and 3rd Sundays each
month, except Federal Reserve holiday weekends

View our Website and Facebook page for a list of our services:

www.latvianclevelandcu.org

www.facebook.com/latvianclevelandcu

Savings - 1.00% APY*
IRA - 1.26% APY*

*APY - ANNUAL PERCENTAGE YIELD

MOBILE BANKING | INTERNATIONAL WIRES
CREDIT/DEBIT CARDS | SAVINGS | CHECKING

310.828.7095 | info@clcu.org
www.clcu.org

